זון אויפגאנג — 6.7.
זון אונטערגאנג — 6.58.

די איינציקע אידישע ציימונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט
THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
קלאר און מילד

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

מיטוואך יד׳ ניסן, תרצ״א.

Vol. 21, No. 65. Winnipeg, Wed. April 1, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

טויזנט אומגעקומען אין ערדציטערניש

אידן פאלן אין די גאסן פון הונגער אין פוילי-שע שטעט

פיר הונגעריקע אידן באגייען זעלבסטמארד אין לאדז

ווארשע, אפר. 1 (איטא). — פיר אידן וואס האבן געהונגערט פאר טעג זיינען געכטן באגאנגען זעלבסטמארד אין לאדז. דריי פון זיי האבן געטרונקען גיפט, און דער פערטער האט איבערגעשניטן זיך דעם האלז.

נייע פאלן פון מענשן וואס זיינען געפאלן אין די גאסן פון הונגער זיינען נעכטן ווידער באריכטעט געווארן אין וואהרשע. זעקס פרויען זיינען געפאלן געפאלן גע׳חלש׳טע פון הונגער אין פארשיידענע פונקטן אין שטאט נעכטן. זיי זיינען אפגעפירט גע־ווארן אין די שפיטאלן וואו זיי זיינען גע־קומען צו זיך, נאכדעם וויז זיי האבן צום ערשטן מאל אין צוויי מעת־לעת פארזוכט שפייז.

נייער לייטענאנט גא־ווערנאר נאמינירט פאר סאסקאטשעוואן

אטאווא, מארט 31.— לייטענאנט־קאל. דר. יו. ערווין מאנראו, פון סאסקאטון, איז באשטימט געווארן צום פאסטן פון לייטע־נאנט גאווערנאר פון סאסקאטשעוואן, ווי פרעמיער בענעט האט אנאנסירט. ער וועט פארגעמען דעם פלאץ פון האנ. ה. וו. ניולענדס.

דר. מאנראו איז א תושב פון סאסקא־טון זינט 1904, ווען סאסקאטון איז נאך געווען א דערפל, און ער איז איינער פון די באקאנטסטע דאקטוירים אין שטאט.

רעליגיעזע אידן אין סאוועטן רוסלאנד מאכן פארצווייפלטע פארזוכן צו פארהיטן די רעליגיע

דעלעגאטן ביי אידישן אנטי-רעליגיעזן קאנגרעס באקלאגן זיך אז רעליגיעזע אידן זיינען זייער אקטיוו און פאסן זיך צו צו סאוועטישע באדינגונגען

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע ווארט" פון "איטא")

מאסקווע, אפר. 1 (איטא). — אז די רעליגיעזע אידן מאכן פארצווייפלטע פאר־זוכן צו צופאסן זיך צו די סאוועטישע באדינגונגען, כדי צו פארהיטן די עקזיס־טענץ פון דער רעליגיע, איז ארויסגעבראכט געווארן פון פארשיידענע דעלעגאטן אידישן אנטי־רעליגיעזן קאנגרעס וואס איז דא נעכטן געשלאסן געווארן. דער קאנגרעס האט אנגענומען באשלוסן פאר־צוזעצן דעם קאמף קעגן די אידישע קלע־ריקאלן און קעגן די אידישע רעליגיעזע אינסטיטוציעס.

אויף וויפל די רעליגיעזע אידן פאסן זיך צו צו די נייע אומשטענדן, איז צו זעען פון די פאלגנדיקע באריכטן:

די לענינגראדער דעלעגאטן האבן באַ־ריכטעט, אז די פרומע אידן דארטן האבן באשלאסן אריינצונעמען פרויען אין די כארן פון די שול, אריינצונעמען די פרויען עס אין די פארוואלטונגען פון די שולן און אפצושאפן די ספעציעלע גאלעריייעס פאר פרויען, דערלויבנדיק זיי צו זיצן אין שול צוזאמען מיט די מענער.

אנדערע באריכטן זייגן, אז אין די קלע־נערע שטעט עקזיסטירן פרייע תלמוד־תורה׳ס, און לערער זיינען גרייט אפילו צו באזוכן די תלמידים אין זייערע היימען און לערנען זיי פריי.

אויף דעם קאנגרעס איז אויך בארי־כטעט געווארן אז רייזנדיקע מגידים און אנדערע אידישע "כלי־קודש" פאלגן נאך די קאלאניסטן און אנדערע איבערוואנ־דערנדיקע אידישע גרופעס, גרינדרנדיק די אזוי גערופענע "באוועגלאכע סינאגאגעס", וואס וואנדערן מיט די גרופעס וואוהין זיי גייען.

עס איז אויך באקאנט געווארן, אז אלע רבנים אין סאוועט רוסלאנד זיינען גרייט צו פארלייכטערן דעם שולחן־ערוך און צו פארקלענערן די צאל געבאטן, אזוי לאנג עלעמענטן פון רעליגיע פון אונטערגאנג.

(::)

אגודה געווינט אין וואלן צו ריגער מוניציפאליטעט

ריגע, אפר. 1 (איטא). — די רעווול־טאטן פון די נייע מוניציפאלע וואלן אין ריגע זייגן, אז די אגודה דאס פארדאפלט איר פארטרעטערשאפט אין שטאט־ראט, דערווייל־נדיק פיר פארטרעטער אנשטאט די פריערדיקע צוויי. די אידן בכלל האבן דערווייל אכט פארטרעטער אין שטאט־ראט, די זעלבע צאל וואס פריער.

(..)

וואודסווארט ביק וועגן אומגע־זעצלאכע פארזאמלונגען פאר־געלייענט געווארן

אטאווא, מארט 31. — דק. ס. וואודסווארטס ביל וואס דערקלערט גע־וויסע פונקטן פון גזעזע וועגן אומגע־זעצלאכע פארזאמלונגען האט געקראגן די ערשטע פארלעזונג אין הויז.

מיט זיין ביל איז ער אויסן אויסצומיידן געוויסע מיסברויכן. אזעלכע מיסברויכן, האט ער געזאגט, ווערן לעצטנס באגאנ־גען אין געוויסע קאנאדער שטעט, וואו פארזאמלונגען ווערן פארבאטן בלויז דער־באריכט. אבער א פאלגיי נעמט אז אין פאראיס און דארטן וועלן געהאלטן וועג־רען אומגעזעצלאכע רעדעס.

באמבע געווארפן אויף איטאליענישן פרינץ

רוים, אפריל 1. — עס ווערט דא אפי־ציעל באשטעטיקט, אז א קליינע באמ־בע האט עקספלאדירט אין פיאזא קאס־טעלא, ארום דעם פלץ פון׳ם פאלאץ פארנומען פון קרון־פרינץ הומבערטא און זיין פרוי, פרינצעסן מארי זשאזע (פון בעלגיע), אין טורין.

די באמבע, פארווייקלט אין א צייטונגס פאפיר, האט עקספלאדירט וונטאג, לויט׳ן באריכט, אבער א פאלדאט האט באצייר־טענס זי ארויסגעוואָרפן פון הויע און די האט ניט פאראורזאכט קיין שארן.

מאנאגוא, הויפט שטאט פון ניקאראגוא, ליגט אין חורבות

מאטעריעלער שאדן באטרעפט ארום 30 מיליאן דאלאר — שריפות פארניכטן פארבליבענע חורבות — אלע פארבינ־דונגען אויסער ראדיא און עראפלאן, איבערגעריסן

מאנאגוא, ניקאראגוא, אפר. 1. — עלף אויפטרייסלונגען פון דער ערד אין עטלאר כע סעקונדן צייט האבן ווי אויסגעריסן דאס הארץ פון דער שטאט, פארשפרייט חורבן און אונגלק אין שטאט, אויסגע־לאשן ארום טויזנט מענשלאכע לעבנס און פאראורזאכט מאטעריעלן שאדן וואס ווערט אפגעשאצט אין 30 מיליאן דאלאר.

א סך פון די קרבנות זיינען געווען אויסלענדער, באזונדערס אמעריקאנער, צווישן די געבידעס וואס זיינען חרוב גע־ווארן געפינען זיך די ברטישע און די אמעריקאנער לעגאציעס.

די ערדציטערניש, וואס האט צעשאטן די געבידעס אין צענטער פון שטאט ווי קארטן־שטיבלאך, איז נאכגעפאלגט גע־ווארן פון א שריפה וואס האט ארומגע־כאפט מיט א העלישן פייער צווארצייק קווארטאלן אין הארץ פון שטאט. די וואר־סער לייטונג האט געפלאצט, און קיין וואסער איז ניט געווען. לעצטע נאכט איז באשלאסן געווארן אויפצורייסן מיט דיי נאציס די אנגלא־סאוס אמעריקא באנק געבייטע, כדי אפצוהאלטן דעם גאנג פון דער שריפה. אין באנק לינט א האלבער מיליאן דאלאר אין מזומן געלט, אבער די וועגן פון דער געבייטע זיינען אזוי צע־טרייסלט, אז סך איז געפערלאך אהין אריינצוגיין.

אירווינג א לינדבערג, אמעריקאנער הייר קאמישאנער אין שטאט, איז געווען אין נאציאנאלן פלאץ ווען די געבייטע האט אנגעהויבן צעפאלן. אים מיט 30 אנגע־פעלקערונג פון מאנאגוא איז 40 טויזנט.

הויפט, וואודסווארט און אנדערע פאַ־דערן פארצוועצן ווייטער שטיצע פאר ארבעטסלאזע

אטאווא, אפר. 1. — אז די רעגירונג זאל פארזעצן איר שטיצע צו ארבעטסלאזע זע כאטש נאך צוויי וואכן צייט, ביז די פרילינג ארבעט וועלן זיך אנפאנגען, איז געווען די אפדערונג פון רעפ. א. א. הייפט, דזש. ס. וואודסווארט ארום אנדערע. די רעגירונג האט געשלאסן אבער דו זיצונג פון הויז ניט מאכנדיק קיין שום פאר־שפרעכונגען.

עס איז געווען א. א. הייפט וואס האט אויפגעהויבן די פראגע. דער ספיקער האט לכתחילה דערקלערט אים אויסער אדרעד נוגע אבער ער האט שפעטער געפונען די גלעגענהייט אנצוהאנגען די דעבאטע. וואס האט אנגעהאלטן א פאר שעה צייט.

מר. הייפט האט אנגעגעבן, אז מיט דער פארענדיקונג פונ׳ם פינאנציעלן יאר נעכטן ענדיקט זיך דער רעגירונגס ארבעט־לאזיקייט שטיצע פלאן. די לאנג אין אבער איצט זייער א שווערע. — איבער 7 טויזנט ארבעטסלאזע אין וויניפעג אליין נוטיקן זיך אין שטיצע.

דזש. ס. וואודסווארט און אנדערע האבן געווארנט די רעגירונג, אז די לאנג וועט ווערן זייער ערנסט, אויב די שטיצע וועט איצט אפגעשניטן ווערן. דאס קאן פירן צו הונגער ליידן און אפילו צו ראַ־יאטן.

א. וו. ניל, אומאפהייענגיקער, בריטיש־קאלומביא, האט דערקלערט, אז די לאנג קומענדיקן ווינטער וועט זיין ערגער ווי דעם. ווייל די מוניציפאליטעטן האבן דעם ווינטער אויסגעשעפט זייערע רעזורסן און וועלן זיין אין א שווערער לאנג קומענדיקן יאר.

קינדער פון גרייד 12 וועלן דארפן צאלן שכר-לימוד

אין גרייד צוועלף רעכנט זיך פונקט אזוי ווי א יאר אין מאניטאבא אונטערטיטעל אז דער גרייד ווערט גלעערנט פון די יעניקע וועלכע גייען אהין אריין פאר נארמאל סקול טרעניירונג און עס ווערט פארערבנט אויף יענעם קורס.

ניט געקוקט וואס די סקול באארד האט וועגן דעם נייעם באשלוס נאך ניט אנאנסירט, אבער מען גלייבט אז דאס איז א זיכערע זאך וואס וועט אריין אין קראאס מיטן אנפאנג פון קומענדיקן שול־יאר.

(::)

קינדער ווערן פארבראנט פאר די אויגן פון הילפלאזע מוטער

קארנוואל, אנט., אפר. 1.— צוויי עפה־לאף זיינען דא פארברענט געווארן אין זייערע ווינגלאך פאר די אויגן פון זייער מוטער. וועלכע איז א פארצווייפלטע גע־שטאנען ביי דער טיר פון הויז און האט גארנישט ניט געקאנט טאן צו רעטן זיי.

מרס. וויליאם ריטש, 30 יאר אלט, איז אוועק אויף פינף מינוט צייט צו א שכן, איבערלאזנדיק אירע קינדער, אידיט, 20 חדשים אלט, און דושייס, 7 חדשים, אין זייערע בעטלאך. קומענדיק צוריק האט זי געפונען דאס שטיבל וואס זיי האבן ארומגעכאפט מיט פלאמען.

די פארצווייפלטע מוטער האט זיך גע־ריסן צו רעטן די קינדער, אבער זי האט ניט געקאנט דורכרייסן זיך דורך די פלא־מען. און זי האט מיט אירע אייגענע אויגן געזעהן ווי די פלאמען האבן ארומגעכאפט די משפחה האט געלעבט אין זייער ארר־מע אומשטענדן. דער פאטער פון דער פאמיליע האט זיך געפונען אין א שפי־טאל, חיילנדיק זיך פון די וואונדן וואס ער האט געקראגן ארבעטנדיק ביי אן אר־בעטסלאזע־הילף אונטערנעמונג. דאס שטיבל וואס זיי האבן פארנומען איז גע־בויט אז אלע אינדערהיים זיינען אפגעשלאסן נאך ניט אנאנסירט, אבער מען גלייבט אז דאס האט געגענדערט אין פאליציי אין ווייל זי גלויבט, אז סטודענטן וועלכע לערנען אין צווילפטן גרייד קאנען באהאנדלט צו באצאלן. דער יאר וואס ווערט געלערנט

באַרד אַף טרייד דעלעגאַט פאַדערט אויף סיטי קאָנסיל צו שניידן גע־האַלטן פון אָנגעשטעלטע

סיטי קאונסיל פאדערט אז ארבעטסלאזע זאלן קריגן געצאלט אין מזומן

וו. מ. קריטשטאן, דעלעגאט פון באַרד אַף טרייד, האט אויפגעפאדערט דעם סי־טי קאונסיל, אויף דער זיצונג מאטנאג אונט, אז אלע געהאלטן פון אנגעשטעל־טע, פון די העכסטע ביז די נידעריק־סטע, זאלן געשניטן ווערן אויף צען פראצענט, און אז מען זאל ביי זיי צו־נעמען פריוע אוטאמאטיל פריווילעגיערן און אנדערע רעכטן, כדי צו פארקלענערן די אויסגאבן פון דער שטאט. דער קאסט פון לעבנס מיטל, האט ער גע׳טענה׳ט, איז געפאלן אויף 25 פראצענט.

אלד. סיטפין האט פארגעלייענט פון זשורנאל פון באַרד אַף טרייד, וואו דער עולם גערט כסדר אויפגעפאדערט צו טויפן און אויסברייגנען געלט, און אזוי באעמעס דעם קריזיס. מר. קריטשטאן האט דערויף געזאגט, אז דאס ווערט מען זיך צו פריוואטע פערזאנען, אבער געזעלשאפטלאכע קערפערשאפטן דארפן זיין שפארזאם. ער האט אויך געפאדערט צו שניידן געוויסע אויסגאבן אין פארבינ־דונג מיט געזעלשאפטלאכע באדינגונ־גען און ארויסקריגן ארבעט פון אר־בעטסלאזע פאר דער שטיצע וואס זיי קריגן.

דער סיטי קאונסיל האט אויף דער זיצונג שטארק פראטעסטירט קעגן דער פראווינציעלער רעגירונג וואס צווינגט צו צאלן ארבעטסלאזע מיט מאלציים קארטלאך אנשטאט מזומן געלט. דער סיסטעם איז באזונדערס שארף אטאקירט געווארן פון מעיאר וועב. נאך א וואר־רימער דיסקוסיע, איז באשלאסן געווארן צו ווענדן זיך וועגן דעם ענין צו דער

דרייפוס דראמע ווידער אפגעשטעלט צוליב אנטיסעמיטישע סקאנדאלן

פאריז, מארט 31 (איטא). — א צוויי־טער פארזוך אויפצופירן דא דרייפוס דראמע, וועלכע האט ארויסגערופן א צאל אנטיסעמיטישע אויסברוכן, האט זיך פאר עגדיקט ווידער דערמיט. וואס די דראמע איז אראפגענומען געווארן פון דער ביי־נע.

נאכדעם ווי פאר צוויי טעג נאכאנאנד זיינען פארגעקומען ווילדע דעמאנסטרא־ציעס מצד די ראיאליסטן, האט דער שע־אטער פארוואלטער אינפארמירט דעם פויליפירער, מ. רישעפען, אז כאטש ער פילט די טיפסטע אנטריסונג קעגן די דראמאנגען פון די ראיאליסטן, איז ער אבער נעגעוואונגען אפצושטעלן די אויפ־פירונג איבער די כסדר׳דיקע צוזאמענ־שטויסן.

רישעפען האט אבער אנאנסירט, אז ער איז ניט גרייט אויפצונעבן זיין קאמף, און ער וועט די דראמע אויספירן אין אן אנדער טעאטער, אונטערן שוץ פון די "סאלדאטן פון׳ם פאסיפיסטישן פאר־באנד".

עס ווערט אפגעשאצט, אז אין די צו־זאמענשטויסן פאר די צוויי טעג וואס די דראמע איז געשפילט געווארן זיינען ארום הונדערט מענשן פון דער פאליציי און פון׳ם פובליקום פארוואונדעט גע־ווארן. די אומרוהיג זיינען פארגעקומען ניט געקוקט אויף דעם וואס אן ארמיי פון 900 פאליציסטן איז געשטאנען ארום טעאטער און האט זיך באמיט צו האלטן אָרדענונג.

אידן פאלן אין די גאסן פון הונגער אין פוילי-שע שטעט

פיר הונגעריקע אידן באגייען זעלבסטמארד אין לאדז

ווארשע, אפר. 1 (איטא). — פיר אידן וואס האבן געהונגערט פאר טעג זיינען נעכטן באגאנגען זעלבסטמארד אין לאדז, דריי פון זיי האבן געטרונקען גיפט, און דער פערטער האט איבערגעשניטן זיך דעם האלז.

נייע פאלן פון מענשן וואס זיינען גע־פאלן אין די גאסן פון הונגער זיינען נעכטן ווידער באריכטעט געווארן אין וואהרשע. זעקס פרויען זיינען געפאלן געפאלן גע׳חלש׳טע פון הונגער אין פארשיידענע פונקטן אין שטאט נעכטן. זיי זיינען אפגעפירט גע־ווארן אין די שפיטאלן וואו זיי זיינען גע־קומען צו זיך, נאכדעם וויז זיי האבן צום ערשטן מאל אין צוויי מעת־לעת פארזוכט שפייז.

(::)

נייער לייטענאנט גא־ווערנאר נאמינירט פאר סאסקאטשעוואן

אטאווא, מארט 31.— לייטענאנט־קאל. דר. יו. ערווין מאנראו, פון סאסקאטון, איז באשטימט געווארן צום פאסטן פון לייטע־נאנט גאווערנאר פון סאסקאטשעוואן, ווי פרעמיער בענעט האט אנאנסירט. ער וועט פארגעמען דעם פלאץ פון האנ. ה. וו. ניולענדס.

דר. מאנראו איז א תושב פון סאסקא־טון זינט 1904, ווען סאסקאטון איז נאך געווען א דערפל, און ער איז איינער פון די באקאנטסטע דאקטוירים אין שטאט.

באַרד אַף טרייד דעלעגאַט פאַדערט אויף סיטי קאָנסיל צו שניידן גע־האַלטן פון אָנגעשטעלטע

סיטי קאונסיל פאדערט אז ארבעטסלאזע זאלן קריגן געצאלט אין מזומן

וו. מ. קריטשטאן, דעלעגאט פון באַרד אַף טרייד, האט אויפגעפאדערט דעם סי־טי קאונסיל, אויף דער זיצונג מאטנאג אונט, אז אלע געהאלטן פון אנגעשטעל־טע, פון די העכסטע ביז די נידעריק־סטע, זאלן געשניטן ווערן אויף צען פראצענט, און אז מען זאל ביי זיי צו־נעמען פריוע אוטאמאטיל פריווילעגיערן און אנדערע רעכטן, כדי צו פארקלענערן די אויסגאבן פון דער שטאט. דער קאסט פון לעבנס מיטל, האט ער גע׳טענה׳ט, איז געפאלן אויף 25 פראצענט.

אלד. סיטפין האט פארגעלייענט פון זשורנאל פון באַרד אַף טרייד, וואו דער עולם גערט כסדר אויפגעפאדערט צו טויפן און אויסברייגנען געלט, און אזוי באעמעס דעם קריזיס. מר. קריטשטאן האט דערויף געזאגט, אז דאס ווערט מען זיך צו פריוואטע פערזאנען, אבער געזעלשאפטלאכע קערפערשאפטן דארפן זיין שפארזאם. ער האט אויך געפאדערט צו שניידן געוויסע אויסגאבן אין פארבינ־דונג מיט געזעלשאפטלאכע באדינגונ־גען און ארויסקריגן ארבעט פון אר־בעטסלאזע פאר דער שטיצע וואס זיי קריגן.

דער סיטי קאונסיל האט אויף דער זיצונג שטארק פראטעסטירט קעגן דער פראווינציעלער רעגירונג וואס צווינגט צו צאלן ארבעטסלאזע מיט מאלציים קארטלאך אנשטאט מזומן געלט. דער סיסטעם איז באזונדערס שארף אטאקירט געווארן פון מעיאר וועב. נאך א וואר־רימער דיסקוסיע, איז באשלאסן געווארן צו ווענדן זיך וועגן דעם ענין צו דער

דרייפוס דראמע ווידער אפגעשטעלט צוליב אנטיסעמיטישע סקאנדאלן

פאריז, מארט 31 (איטא). — א צוויי־טער פארזוך אויפצופירן דא דרייפוס דראמע, וועלכע האט ארויסגערופן א צאל אנטיסעמיטישע אויסברוכן, האט זיך פאר עגדיקט ווידער דערמיט. וואס די דראמע איז אראפגענומען געווארן פון דער ביי־נע.

נאכדעם ווי פאר צוויי טעג נאכאנאנד זיינען פארגעקומען ווילדע דעמאנסטרא־ציעס מצד די ראיאליסטן, האט דער שע־אטער פארוואלטער אינפארמירט דעם פויליפירער, מ. רישעפען, אז כאטש ער פילט די טיפסטע אנטריסונג קעגן די דראמאנגען פון די ראיאליסטן, איז ער אבער געגעוואונגען אפצושטעלן די אויפ־פירונג איבער די כסדר׳דיקע צוזאמענ־שטויסן.

דרייי טעאטער גנבים קריגן צו פינף יאר געפענגעניש יעדערער

דריי גנבים וואס האבן אויפגעריסן די קאסעס אין ריאלטא און אין סטאר לאנד טעאטער, אריינ׳גנב׳ענענדיק צר זאמען $2.500 זיינען פון פאליציי ריכ־טער גרעהעם פאר "משפט געווארן נעכטן צו פינף יאר אין סטאוני מאונטען פע־ניטענשערי יעדערער. זיי זיינען דזשאן מארטין, ווילים מייסאן און ערנעסט ראס.

די פאראורטיילטע, וועלכע האבן זיך די גאנצע צייט פונ׳ם פראצעס געהאל־טען וואוילי־ווינגעריש, האבן שוין מער ניט אויסגעזעען אזוי זארגלאז ווען זיי האבן געהערט דעם שווערן אורטייל. אד־רבא, זיי האבן אויסגעזעען צו זיין זייער דערשלאגן.

דאס מיידל וואס איז פריער געווען אריינגעטרט געווארן מיט זיי און איז דער־נאך באפרייט געווארן, איז געווען אין נערוכטן. זי האט זיך ביטער צעוויינט ווען זי האט דערהערט דעם אורטייל, און מען האט זי געמוזט ארויספירן פונ׳ם גע־ריכט.

די דריי באנדיטן זיינען נאך אלע נאר יונגע בחורים, און דער עלסטער פון זיי איז בלויז 25 יאר. זיי האבן אבער שוין פריער געהאט דערפארונגען מיט דער פאליציי.

אויף דער פראגע אויב זיי האבן עפעס וואס צו זאגן איידער דער אורטייל וועט ארויסגעגעבן ווערן, האט מארטין גע־ענטפערט פאר אלע דריי, ער האט גע־זאגט, אז זיי זיינען געקומען אהער פון וואנקאווער, ווייל זיי האבן דארטן ניט געקאנט קריגן קיין ארבעט, דא אבער האבן זיי אויך ניט געקאנט געפינען וואס צו טאן, און אזוי ווי זיי זיינען ניט קיין הונגע, האבן זיי אויך ניט געקאנט בעזאלן דאס לעבן אין אן אנדער וויזיטיקייט.

אויף דער פראגע אויב זיי האבן עפעס וואס צו זאגן איידער דער אורטייל וועט אויסגעגעבן ווערן, האט מארטין גע־ענטפערט פאר אלע דריי, ער האט גע־זאגט, אז זיי זיינען געקומען אהער פון וואנקאווער, ווייל זיי האבן דארטן ניט געקאנט קריגן קיין ארבעט, דא אבער האבן זיי אויך ניט געקאנט געפינען וואס צו טאן, און אזוי ווי זיי זיינען ניט קיין הונגע, האבן זיי אויך ניט געקאנט בעזאלן דאס לעבן אין אן אנדער וויזיטיקייט.

אויף דער פראגע אויב זיי האבן עפעס וואס צו זאגן איידער דער אורטייל וועט אויסגעגעבן ווערן, האט ער גע־זאגט.

אבער איך בעט אייך: וואס האבן צר־טאן אט די אונזערע ריינע פאמיליען רייבונגען מיט דער גויישער וועלט?

צוליב וואס דארפן עס די גויים וויסן, אז ס׳איז ביי אונז מחלוקות׳ן איבער בשר־כשר, איבער רבנים?

וועמען ברייענגט עס נוצן, וואס גויים פרעגן ביי זייערע אידישע באקאנטע אי־ראגיש: "וואס איז עפעס דער טער מיט אייערע רבנים? וואס איז עס פאר א געשיכטע מיט א פלייש טהאסט?"

מיט איין ווארט: צוליב וואס פויקט מען עס וועגן דער געשיכטע אין "פרי פרעס" און אין "טריביון"?

עס איז זיכער, אז קיין גרויסן כבוד זי איר׳ן וועט די זאך ניט צוגעבן אין די אויגן פון אונזערע שכנים, און אז שטארק באריימען זיך פאר דער וועלט מיט אונזערע מחלוקות׳ן איז ניטאו וואס.

נאר וואס דען, עטלאכע אידן ווילן, אז דאס זאל אנערקענען זייער וויכטיקייט.

איך ווייס אבער אז עס זיינען דא אויף אידן וואס עס גייט זיי ממש אין לעבן אויסצופירן, — פארקרן איזה זיי פון פולן האראן: יעדער מענש געפינט זיין אינטערעס אין לעבן אויף זיין אייג־נענעם שטיינער...

און אזוי ווי מיט די חלפים, מיט פני־מות אדער אן פנימות, קוילעם מען דער־וויל בלויז בהמות, און טרייבערן מרייי־בערט מען די אדערן נאר ביי בהמות און דיי שטרייטנדיקע צדדים טוען נאך שרד־כים צווישן זיך און זיינען איינער די צווייטע מצרף צו א מנין, ארט עס מיך ניט: אידן דארפן זיך דאך אביסל דורכ־קריגן צווישן זיך, — איז עס צוליב רעכטן אדער לינקן אפנוי, צוליב ציר־ניזם און אנטי־ציוניזם, צוליב א קלינק א תלמוד־תורה, א שלישי, א מפטיר אדער א בשר־כשר פראגע, — צווישן אונז וועט עס בלייבן.

אז עס וועט חלילה קומען צו א אי־דישער צרה, וועלן מיר אלע שרייען צר־זאמען, פארגעסנדיק אויף אונזערע ריי־סעריין!

* * *

אבער איך בעט אייך: וואס האבן צר־טאן אט די אונזערע ריינע פאמיליען רייבונגען מיט דער גויישער וועלט?

צוליב וואס דארפן עס די גויים וויסן, אז ס׳איז ביי אונז מחלוקות׳ן איבער בשר־כשר, איבער רבנים?

וועמען ברייענגט עס נוצן, וואס גויים פרעגן ביי זייערע אידישע באקאנטע אי־ראגיש: "וואס איז עפעס דער טער מיט אייערע רבנים? וואס איז עס פאר א געשיכטע מיט א פלייש טהאסט?"

מיט איין ווארט: צוליב וואס פויקט מען עס וועגן דער געשיכטע אין "פרי פרעס" און אין "טריביון"?

עס איז זיכער, אז קיין גרויסן כבוד זי איר׳ן וועט די זאך ניט צוגעבן אין די אויגן פון אונזערע שכנים, און אז שטארק באריימען זיך פאר דער וועלט מיט אונזערע מחלוקות׳ן איז ניטאו וואס.

נאר וואס דען, עטלאכע אידן ווילן, אז דאס זאל אנערקענען זייער וויכטיקייט.

איך ווייס אבער אז עס זיינען דא אויף אידן וואס עס גייט זיי ממש אין לעבן אויסצופירן, — פארקרן איזה זיי פון פולן הארצן: יעדער מענש געפינט זיין אינטערעס אין לעבן אויף זיין אייג־נענעם שטיינער...

און אזוי ווי מיט די חלפים, מיט פני־מות אדער אן פנימות, קוילעם מען דער־וויל בלויז בהמות, און טרייבערן מרייי־בערט מען די אדערן נאר ביי בהמות און דיי שטרייטנדיקע צדדים טוען נאך שרד־כים צווישן זיך און זיינען איינער די צווייטע מצרף צו א מנין, ארט עס מיך ניט: אידן דארפן זיך דאך אביסל דורכ־קריגן צווישן זיך, — איז עס צוליב רעכטן אדער לינקן אפנוי, צוליב ציר־ניזם און אנטי־ציוניזם, צוליב א קלינק א תלמוד־תורה, א שלישי, א מפטיר אדער א בשר־כשר פראגע, — צווישן אונז וועט עס בלייבן.

אז עס וועט חלילה קומען צו א אי־דישער צרה, וועלן מיר אלע שרייען צר־זאמען, פארגעסנדיק אויף אונזערע ריי־סעריין!

* * *

ווי איך האב שוין אייך אויסגעזאגט מאל פארזיכערט, — און איך מאנט מיר גלויבן, — בין איך איינגעגאנגען נייטראל אין אונזער איצטיקן בשר־כשר און רב־נים סכסוך.

און איך ווייס פון נאך א סך אידן וואס זיינען צו דעם ענין גאנץ גלייכגיל־טיק. זיי זאגן אזוי: היות ווי ווען איין צד מאכט כשר מאכט דער אנדערער טריף, און ווען איינער מאכט טריף מאכט דער אנדערער כשר, איז דאך א חשש כשרות ביי וועלכן אידישן קצב זיי זאלן ניט קויפן פלייש, — וועלן זיי שוין בע־סער קויפן ביי א גויישן קצב און זיין הונדערט פראצענט זיכער...

איך ווייס אבער אז עס זיינען דא אויף אידן וואס עס גייט זיי ממש אין לעבן אויסצופירן, — פארקרן איזה זיי פון פולן הארצן: יעדער מענש געפינט זיין אינטערעס אין לעבן אויף זיין אייג־נענעם שטיינער...

און אזוי ווי מיט די חלפים, מיט פני־מות אדער אן פנימות, קוילעם מען דער־וויל בלויז בהמות, און טרייבערן מרייי־בערט מען די אדערן נאר ביי בהמות און דיי שטרייטנדיקע צדדים טוען נאך שרד־כים צווישן זיך און זיינען איינער די צווייטע מצרף צו א מנין, ארט עס מיך ניט: אידן דארפן זיך דאך אביסל דורכ־קריגן צווישן זיך, — איז עס צוליב רעכטן אדער לינקן אפנוי, צוליב ציר־ניזם און אנטי־ציוניזם, צוליב א קלינק א תלמוד־תורה, א שלישי, א מפטיר אדער א בשר־כשר פראגע, — צווישן אונז וועט עס בלייבן.

אז עס וועט חלילה קומען צו א אי־דישער צרה, וועלן מיר אלע שרייען צר־זאמען, פארגעסנדיק אויף אונזערע ריי־סעריין!

* * *

ווי איך האב שוין אייך אויסגעזאגט מאל פארזיכערט, — און איך מאנט מיר גלויבן, — בין איך איינגעגאנגען נייטראל אין אונזער איצטיקן בשר־כשר און רב־נים סכסוך.

און איך ווייס פון נאך א סך אידן וואס זיינען צו דעם ענין גאנץ גלייכגיל־טיק. זיי זאגן אזוי: היות ווי ווען איין צד מאכט כשר מאכט דער אנדערער טריף, און ווען איינער מאכט טריף מאכט דער אנדערער כשר, איז דאך א חשש כשרות ביי וועלכן אידישן קצב זיי זאלן ניט קויפן פלייש, — וועלן זיי שוין בע־סער קויפן ביי א גויישן קצב און זיין הונדערט פראצענט זיכער...

איך ווייס אבער אז עס זיינען דא אויף אידן וואס עס גייט זיי ממש אין לעבן אויסצופירן, — פארקרן איזה זיי פון פולן הארצן: יעדער מענש געפינט זיין אינטערעס אין לעבן אויף זיין אייג־נענעם שטיינער...

און אזוי ווי מיט די חלפים, מיט פני־מות אדער אן פנימות, קוילעם מען דער־וויל בלויז בהמות, און טרייבערן מרייי־בערט מען די אדערן נאר ביי בהמות און דיי שטרייטנדיקע צדדים טוען נאך שרד־כים צווישן זיך און זיינען איינער די צווייטע מצרף צו א מנין, ארט עס מיך ניט: אידן דארפן זיך דאך אביסל דורכ־קריגן צווישן זיך, — איז עס צוליב רעכטן אדער לינקן אפנוי, צוליב ציר־ניזם און אנטי־ציוניזם, צוליב א קלינק א תלמוד־תורה, א שלישי, א מפטיר אדער א בשר־כשר פראגע, — צווישן אונז וועט עס בלייבן.

אז עס וועט חלילה קומען צו א אי־דישער צרה, וועלן מיר אלע שרייען צר־זאמען, פארגעסנדיק אויף אונזערע ריי־סעריין!

* * *

אבער איך בעט אייך: וואס האבן צר־טאן אט די אונזערע ריינע פאמיליען רייבונגען מיט דער גויישער וועלט?

צוליב וואס דארפן עס די גויים וויסן, אז ס׳איז ביי אונז מחלוקות׳ן איבער בשר־כשר, איבער רבנים?

וועמען ברייענגט עס נוצן, וואס גויים פרעגן ביי זייערע אידישע באקאנטע אי־ראגיש: "וואס איז עפעס דער טער מיט אייערע רבנים? וואס איז עס פאר א געשיכטע מיט א פלייש טהאסט?"

מיט איין ווארט: צוליב וואס פויקט מען עס וועגן דער געשיכטע אין "פרי פרעס" און אין "טריביון"?

עס איז זיכער, אז קיין גרויסן כבוד זי איר׳ן וועט די זאך ניט צוגעבן אין די אויגן פון אונזערע שכנים, און אז שטארק באריימען זיך פאר דער וועלט מיט אונזערע מחלוקות׳ן איז ניטאו וואס.

נאר וואס דען, עטלאכע אידן ווילן, אז דאס זאל אנערקענען זייער וויכטיקייט.

איך ווייס אבער אז עס זיינען דא אויף אידן וואס עס גייט זיי ממש אין לעבן אויסצופירן, — פארקרן איזה זיי פון פולן הארצן: יעדער מענש געפינט זיין אינטערעס אין לעבן אויף זיין אייג־נענעם שטיינער...

און אזוי ווי מיט די חלפים, מיט פני־מות אדער אן פנימות, קוילעם מען דער־וויל בלויז בהמות, און טרייבערן מרייי־בערט מען די אדערן נאר ביי בהמות און דיי שטרייטנדיקע צדדים טוען נאך שרד־כים צווישן זיך און זיינען איינער די צווייטע מצרף צו א מנין, ארט עס מיך ניט: אידן דארפן זיך דאך אביסל דורכ־קריגן צווישן זיך, — איז עס צוליב רעכטן אדער לינקן אפנוי, צוליב ציר־ניזם און אנטי־ציוניזם, צוליב א קלינק א תלמוד־תורה, א שלישי, א מפטיר אדער א בשר־כשר פראגע, — צווישן אונז וועט עס בלייבן.

אז עס וועט חלילה קומען צו א אי־דישער צרה, וועלן מיר אלע שרייען צר־זאמען, פארגעסנדיק אויף אונזערע ריי־סעריין!

* * *

אבער איך בעט אייך: וואס האבן צר־טאן אט די אונזערע ריינע פאמיליען רייבונגען מיט דער גויישער וועלט?

צוליב וואס דארפן עס די גויים וויסן, אז ס׳איז ביי אונז מחלוקות׳ן איבער בשר־כשר, איבער רבנים?

וועמען ברייענגט עס נוצן, וואס גויים פרעגן ביי זייערע אידישע באקאנטע אי־ראגיש: "וואס איז עפעס דער טער מיט אייערע רבנים? וואס איז עס פאר א געשיכטע מיט א פלייש טהאסט?"

מיט איין ווארט: צוליב וואס פויקט מען עס וועגן דער געשיכטע אין "פרי פרעס" און אין "טריביון"?

עס איז זיכער, אז קיין גרויסן כבוד זי איר׳ן וועט די זאך ניט צוגעבן אין די אויגן פון אונזערע שכנ

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Established 1910 Phones: 55 409—62 213
Winnipeg — Manitoba

א חוב, ניט קיין צדקה

די שטיצע וואָס די ארבעטסלאָזע קריגן ביי אונז איז ניט קיין בייטראג פון פילאנטראָפּן. דאָס זיינען קהל'שע געלדער, געזאמלט דורך שטייערן פונ'ם פאָלק, און אויסגעצאָלט צו די ארבעטסלאָזע ווי א חוב פון דער געזעלשאפט צו זיי.

באזונדערס איז דאָס ריכטיק בנוגע דער הילף וואָס ארבעטסלאָזע קריגן אין דער פארם פון ארבעט ביי געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונגען: דאָ פארדינען זיי דאָך זיכער כשר זייער שטיקל ברויט מיט'ן שוויים פון זייערע פנים'ער.

אָבער פארם עקזיסטירט ביי אונז אין מאניטאָבא עפעס א מאָדנע באציאונג צו די ארבעטסלאָזע: זיי ווערן באהאנדלט ווי קבצנים וועלכע מען ווארפט צו א נדבה. אזוי ווערן באהאנדלט אפילו די ארבעטסלאָזע וואָס קריגן א פאר טעג א וואָך ארבעט ביי געזעלשאפטלאכע אונטערנעמונגען: זיי קריגן ניט פאר זייער ארבעט קיין געלט, נאר מאָלצייט-בילעטן.

דאָס איז פאר זיי ניט נאר א באליידיקונג, נאר אויך א גרויסע אומבאקוועמלאכקייט: מיט די מאלצייט בילעטן קאָנען זיי בלויז קריגן זייערע דריי מאָלצייטן א טאָג אין באשטימטע רעסטאָראנען. קיין שיך און קיין קליידער קאָנען זיי ניט קריגן. — און א סך פון זיי וואָלטן זיכער בעסער אָפּגעשפארט עפעס פון זייער עסן, צו פארזאָרגן זיך מיט די נויטווענדיקסטע קליידער.

מיט אָט דעם סיסטעם פון אויסצאָלונג פון די הילף געלדער האָט ניט צו טאָן די פעדעראלע רעגירונג, וואָס טראָגט צו א דריטל פון די אויסגאבן: זי מישט זיך איינגאנצן ניט אין דעם, ווי אזוי דאָס געלט ווערט פארטיילט.

צום כבוד פון אונזער ווינניפעגער סיטי קאונסיל מוז געזאגט ווערן, אז דער "מיל מיקעט" סיסטעם איז אויך ניט זייגער. אויף דער לעצטער זיצונג פונ'ם סיטי קאונסיל האָבן ניט נאר די ארבעטער אָלדערמען, נאר אויך אנדערע, און באזונדערס דער מעיאר אליין, שטארק פראָטעסטירט קעגן דעם דאזיקן סיסטעם.

פאראנטוואָרטלאָך פאר זיין איינפיר ביי אונז איז די פראָווינציעלע רעגירונג, וועלכע האָט קאָנסטיק מיספארשטאנען די מיינונג פון דער הילף פאר די ארבעטסלאָזע און וועלכע האָט דערפונדן א סיסטעם וואָס זאָל פאר די ארבעטסלאָזע מאכן וואָס מער אומאנגענעם און וואָס ווייניקער נוצלאך צו קריגן די שטיצע.

נאָך די פארהאנדלונגען וועגן דעם ענין, אין סיטי קאונסיל, דארף איצט פאר דער פראָווינציעלער רעגירונג ווערן קלאָר, אז די געזעלשאפטלאכע מיינונג איז ניט צופרידן מיט אאז סיסטעם, און אז די ארבעטסלאָזע דארפן ניט באהאנדלט ווערן ווי בעטלער, נאָר ווי מענשן וועלכע עס קומט א חוב פון דער געזעלשאפט וואָס קאָן זיי ניט באזאָרגן מיט קיין ארבעט.

גאנדיס זינ

דער אל-אינדישער קאָנגרעס אין קאראטשי האָט גוטגעהייסן גאנדיס פארהאנדלונגען מיט'ן ווייצערקעניג פון אינדיע און זיין באשלוס צו באטייליקן זיך אין דער צווייטער "רונדער-טיש" קאָנפערענץ. די גוטהייסונג איז געווען אין איינשטימיקע, ניט געקוקט דערויף, וואָס פריער האָבן דעם קאָנגרעס אדרעסירט א צאָל עקסטרעמיסטן, וואָס האָבן געפאָדערט די פארזעצונג פונ'ם קאמף פאר אינדיעס פולשטענדיקער אומאפהייניגקייט.

גאנדי האָט ניט געגאנרט דעם קאָנגרעס מיט קיין צו גרויסע האָפענונגען. ער האָט געזאָגט: "נעמט ניט אָן דעם וואפנשטילשטאנד בלויז דער-פאר ווייל איר האָבט אים געשלאָסן. איר זייט פריי צוריקצוארפן אים און באשטימען אן אנדער אויספיר קאָמיטעט. איך זאָג אייך ניט צו אז איך וועל אייך יא צוזאָגן ניט צו ברייננען צוריק מער פארשקלאפונג, ווי עס קעקיס-מירט אין אינדיע ביי היינטיקן טאָג".

אויב דער קאָנגרעס איז פארט איינגעגאנגען איינשטימיק אויף דער פארזעצונג פון די פארהאנדלונגען מיט ענגלאנד, מיינט עס, אז זיינע מיט-גלידער האָבן באשלאָסן צו גיין אויף פשרות. און, אויב קיין נייע קאָמפּלי-קאציעס וועלן ניט דאן ניט געשאפן ווערן, קאָן מען מיט א גרויסער מאָס פון זיכערקייט דערוואַרטן, אז די צווייטע "רונדער טיש" קאָנפערענץ אין לאָנ-דאָן קומענדיקן הארבסט וועט אמווייניקסטנס פאר דער נאָענטער צוקונפט לייזן די אינדישע פראגע.

דער זיג פאר דעם מיטעלן וועג אויפ'ן קאָנגרעס איז געווען גאנדיס זיג, — א דאנק דעם גוואלדיקן איינפלוס וואָס ער איבט אויפ אויף די אינ-דישע מאסן. אָבער גאנדי און דער גאנדיזם זיינען א ריין אינדישע דער-שיינונג, און גאנדיס איינפלוס איז א פועל-יוצא פון דעם, וואָס ער איז די פארקערפערונג פונ'ם אינדישן געדאנק.

דער רוף פון די עקסטרעמיסטן צו קריג האָט ניט געפונען אזא אָפּ-קלאנג אין די אינדישע הערצער, ווי גאנדיס רוף פאר פרידן. ווי אינדיע גארט ניט נאָך נאציאָנאלער באפרייאונג, וועט זי ניכער גיין צו איר ציל געדולדיק, שריט ביי שריט, איידער זוכן צו דערגרייכן עס מיטאמאָל דורך בלום-פאריסונג.

די קומענדיקע לאָנדאָנער קאָנפערענץ וועט ניט געבן אינדיע איר פולע נאציאָנאלע באפרייאונג, אָבער דאָס וועט פארט זיין א וויכטיקער שריט אין דער דאזיקער ריכטונג.

דייטשער אנטיסעמיטיזם — כארג אראָפּ

די דייטשע רעגירונג האָט צום סוף באשלאָסן אָנצונעמען ענערגישע מיטלען קעגן דער פארשארפטער אנטיסעמיטישער פראָפאנאנדע און אנ-טיסעמיטישע אויסברוכן. א דעקרעט ארויסגעגעבן פון פרעזידענט פאָן הינ-דענבורג אינסטרואירט די פאָליציי צו פארבאָטן וועלכע ס'איז פארזאמלונ-גען אדער אויסגאבן וואו וועלכע ס'איז אנערקענטע רעליגיע ווערט באלייר-דיקט. און ליינט ארויף א שטראָף פון ניט וויניקער ווי דריי חדשים טורמע פאר העצען צו גוואלדטאטן קעגן איינציקע פרעזאָנען אדער קאָלעקטיוון.

עס איז אפשר ניט אזוי די זאָרג פאר'ן אידישן וואוילזיין, ווי די גע-פאר פאר דייטשלאנד. וואָס די רעגירונג נעמט אָן אירע שטרייטנגע מיטלען קעגן די היטלעריסטן. זייער אנטיסעמיטישער קאמף איז פארבונדן מיט א קאמף קעגן דער עקזיסטירנדיקער ארדענונג, און מיט דעם הצעעס קעגן אויס-לענדישע מלוכות. מיט וועלכע די דייטשע רעגירונג פילט, אז זי מוז איצט לעבן בשלום.

דאָס איז פאר איר אפשר באזונדערס וויכטיק איצט נאָכ'ן שליסן דעם עקאָנאמישן אָפּמאך מיט עסטרייך. דער דאזיקער אָפּמאך האָט אויפגערעגט דייטשלאנדס שכנים, און עס לויגט זיך ניט פאר דייטשלאנד, אז דער היטלער ריסטן זאָלן האָבן די געלעגנהייט צו פארשארפן נאָך מער די דאזיקע שטימונג.

נאָר ניט לאנג צוריק, באלד נאָך די אלגעמיינע וואָלן, זאָגן די היטלער ריסטן האָבן אָפּגעהאלטן אזא גרויסן זיג, וואָלט די רעגירונג ניט געזאָגט צו דערקלערן זיי אין אָפענעם קאמף. פון דאן אָן האָט זיך די היטלעריסטישע באוועגונג געהאלטן אין איין גליטשן בארג אראָפּ. דאָס פאלק האָט דערזעען, אז היטלער האָט ניט דעם כח און ניט די מעגלאכקייט צו ברייננען די צוגע-זאגטע לייזונג. און האָט זיך אנגעהויבן אָפּקערן פון אים. און די רעגירונג קאָן איצט אויף די היטלעריסטן.

דער אנטיסעמיטיזם אין דייטשלאנד האָט דערגרייכט זיין קלימאקס און גליטשט זיך בארג-אראָפּ. מיר האָפן, אז ער וועט ווייטער גליטשן זיך אראָפּ צום אָפּגרונט.

שיקאָגער מצה

פון מ. שאליט

"הייר-יאר וועלן מיר עסן די אמת'ע גוטע מצה, מיר גייער עס קריגן פון סאָ-פיע שיקאָגאָ".

אזוי האָט פארזיכערט דער שוחט פון אידנבריידזש זיינע קונדן אויף מצות אין רעכטן מיטן שבט, ווען די פרעסט האָבן געברענט און די פעלדער זיינען געווען באדעקט מיט טיפן שניי.

עס האָבן זיך אפילו געפונען צוויי-פלער וועלכע האָבן ניט געגלויבט אין דעם עסק, באהויפטנדיק אז פון שיקאָגאָ אהער איז א היבשער מהלך, און אז ווען, מיט אייניקע יאָר צורוק, האָבן זיי געאָרדערט מצה פון ניו-יאָרק איז עס אנגעקומען אין מיטן זומער און זיי האָבן געמוזט לעבן אויף קאָרטאָפלעס דעם גאנצן פסח . . . נאָר נעמענדיק אין אָנבאָ-טראכט אז שיקאָגאָ איז פיל נענטער ווי ניו-יאָרק, און אז ווייניפּעגער מצה פון לעצטן יאָר "ליגט נאָך אלעמען אין מאָ-גען", איז מען געווען צופרידן "נעמען א טשאנס" און פארזיכרן נאָך אמאָל.

מען האָט געמאכט א פיינעם אָרדער פאר מצה, מעל, פארפל און די אנדערע זאכן וואָס באריכטערן דעם פסח'דיקן טיש. אייניקע האָבן אפילו געאָרדערט עטלאכע פלעשלאך וויין און שנאפס און דער אָרדער, מיט א גוטן דעפאזיט, איז בשלום אוועק קיין שיקאָגאָ.

אין אכצן טעג ארום איז אנגעקומען א פרייאלאכער ענטפער אז אלעס איז ארויסגעשיקט געווארן ווי געבעטן און זיי זיינען זיכער אז עס וועט צו אונז אנקומען וואָכן פאר פסח.

דער עולם האָט אומגערולדיק געוואַרט, כאטש פון צייט צו צייט האָט מען פאר-פירט א געשפּרעך וועגן די מצות און די פארבינסענע אויגען, אז מען וועלכע זיינען געבליבן האָבן רק געהאלטן אין איין טענה'ן אז די מצות וועלן האלטן פסח ערגעץ אין וועג און מיר וועלן דא מוזן מאכן א ברכה "על אכילת בולבע", נאָר הירשל און די אנ-דערע אָפּטימיסטן זיינען געווען מער ווי זיכער אז גאָט וועט ניט פארלאָזן, און ווערנפאלס איז ווייניפּעג "מיטן האנט צו דערלאנגען" און אז מצה וועלן מיר נישט בלייבן.

דערווייל האָט דער ווינטער גענומען ביסלאכווייז נאָכצולאָזן. די שארפע און בייזע ווינטערדיקע זון איז געווארן מיל-דער און ליבער, דער שניי אויף די פעל-דער איז מיט יעדן טאָג געווארן אלץ טונקעלער און נידעריקער און אויפן וועג האָבן זיך בייטאָג געגומען באוויין ריטשקעס מיט בלאָטיקער וואסער און ווען אימיצער פלעגט מוזן זיך אָפּקערן פון וועג פלעגט ער אריינפאלן מיטן שליטן אין דעם שניי וואָס איז מאָנאטן לאנג געווען איין הארט.

עס איז שוין אנגעפאָרן ראש-חודש ניסן; אין די פאָסט האָט נאָך ניט גע-בראכט קיין שום יידיעה וועגן דער מצה. ביי אלעמען איז געווארן קאלאמוטע אויפן הארצן. נאָך א פאָר טעג און זיי וועגן וועלן ווערן ניט דורכצוקריכן. די "סליעס" האָבן זיך שוין אנגעהויבן אנ-צופילן מיט דער וואסער פון דעם בוש ארום און מען האָט שוין פעסטגעמוזט "אנ-לייגן" נענוג וועג ביז מען פלעגט צוקרי-כען צום שטעטל וואָס איז זאָלן גוטע צייט-טען אכצן גוטע מייל ווייט.

דער שוחט האָט זיך געפילט ווי אין ראָסל. דעם טויזנטן מאָל האָט ער גע-מוזט ענטפערן מיט די זעלבע רייד אויף די אלץ מער און מער אומרואיקע פראגן וועגן די מצות.

"יאנקל איז געפאָרן אין שטאָט — אפ-שר וועט ער ברייננען, ער האָט דעם 'ביל אף ליידינג". "געבעטן מר. דזשאנסאָן נאָכפרעגן זיך אויפן סטאנציע", אין נאָך אזעלכע תירוצים וועלכע האָבן דעם ער-לם עטוואָס אָפּגעזוינן אבער ניט באר-איקט. דערהויפּט זיינען די ווייבער גע-ווען אונטער א בייזער מורא אז מען וועט בלייבן בא מצות, און וואָס ניט מען צו דעם טיש אזא לאנגן יום-טוב? ! די גייט שרייבן צו דער שוועסטער און די צו דער טאָנטע נאָך מצות. די מענער, וועלכע זיינען געווען מער אויסגערעכנט האָבן, דויכערדיק די ליולקעס, אדער שניידערדיק דעם טאָבאק פון "פאָנס" זיי בעהייטן וואָרטן — און וואָס עס וועט זיין מיט אלעמען וועט אויף מיט זיי זיין.

א וואָך פאר פסח איז דער שוחט אליין אוועק קיין סטאר-סיטי, די נאָענטסטע באן-סטאנציע. מיט א פעסטן באשלוס ניט צו קומען אהיים מיט ליידיקן. טע-נא זיינען נאָך געווען יונג, אבער אין איר לעצטער ליבע איז זי שוין געווען א זקנה פון 67 יאָר און ער — ווידער אז אפיצער פלאטאָן בוכאוו — נאָך א יונגער. צווישן די צוויי אפיצערן האָט קאטערינע געהאט אָן א שיער אנדערע געליבטע. עס איז א פאקט, אז כמעט יעדער פון אירע מיינסטאָרן און גענע-ראלן, האָט אויך געריינט א ליינגערע אדער א קירצערע צייט אלס איר גע-ליבטער. עס איז אויסגערעכנט געווארן אז דעם ארימען רוסישן פאלק האָבן אָפּ-מאלסט אומגעהויערע סומע פון צוועלף מיליאָן רובל. שוין נישט צו רעדן, וואָס די ליבעס האָבן דעם רוסישן פאלק גע-קאָסט אין בלוט, שווייס, טרערן און שרעקלאכער אונטערדריקונג און פאר-קנעכטונג. א גוטער געליבטער איז נישט אלע מאל קיין גוטער גענעראל און אוואָ-דע נישט קיין גוטער מלוכה מאָן. בלויז איינצלנע פון אירע געליבטע, א שטיינער פאטאמקין, איז געווען א גוטער מיליו-טער מענש און א ביטערער מלוכה מאָן. אבער די מערסטע געליבטע האָבן קיין באזונדערע פייאיקייטן נישט פארמאגט. טויגענכסטן, אומפייאיקע און קאָפּלאָ-זע, זיינען זיי דורך זייערע פארהעלטע-נישן מיט קאטערינע'ן דערהויבן געווא-רען צו די הייסטע פון אלע. דאָס איז א ביישפּיל פון אנדערע לויכטנדיקע פרא-מען, דער צאר פיאטער דער דריטער. אין צווייטן פאל איז אומגעקומען א גאנץ לאנד — פוילן.

קאטערינע דער צווייטער'ס "רום" נעמט זיך הויפּטזעכלאך פון אירע לי-בעס. דאָ ליגט דער סוד פון אָפּ-פולאריטעט ביי דעם ברייטן, זייער ברייט-טען עולם. מענשן האָבן ליב צו לייע-נען וועגן יענע. וואָס האָבן געראטן א סך פארהעלטענישן, וואָס די צאָל פון זייערע געליבטע קליינגן לענגדאריש. ס'איז א שטיק באפרידיקונג פון זייערע אייגענע באגערן.

און קאטערינע'ס ליבעס זיינען טאקע געווען זייער א סך אין צאָל. זי האָט אנ-געהויבן זייער יונג, ווען זי איז נאָך בלויז געווען א גרויספרישטן, די ווייב פון דעם רוסישן קרוין פרינץ. ווען זי איז געווארן קייזערן — ווער האָט איר געקאָנט שטערן?

די ערשטע סיבה וואָס האָט איר גע-שטויסן צו פארהעלטענישן מיט פרעמדע מענער, איז געווען איר איינגעגעבן מאן, א האלבער, אויב נישט א גאנצער אי-דיאָט און א שרעקלאכע מיאוס'קייט דער-צו. חוץ דעם האָט ער ליב געהאט ווילדע שטיק, וואָס זיינען כאראקטעריסטיש פאר א דעגענעראטן און ער איז אויף גע-ווען אימפּאָטענט.

איר ערשטער געליבטער איז געווען א רוסישער אפיצער, סאלטיקאָוו. פון אים האָט זי געהאט א זון, וואָס איז שפּעטער געווארן דער אימפּעראטאָר פאָ-וועל. אז אפּוועל האָט געקאָנט זיין דעם קרוין פרינץ פיאטערס זון — דאָס איז זיכער. עס איז אבער אמת, אז לויט זיין משוגענער נאטור האָט פאוועל רוקא געמענט זיין דעם. משוגענעמ'ס בנ'אָפּ, דער ראמאָן מיט סאלטיקאָוו'ן האָט געבליבן, ווען אי ער, אי קאטערי-נא זיינען נאָך געווען יונג, אבער אין איר לעצטער ליבע איז זי שוין געווען א זקנה פון 67 יאָר און ער — ווידער אז אפיצער פלאטאָן בוכאוו — נאָך א יונגער. צווישן די צוויי אפיצערן האָט קאטערינע געהאט אָן א שיער אנדערע געליבטע. עס איז א פאקט, אז כמעט יעדער פון אירע מיינסטאָרן און גענע-ראלן, האָט אויך געריינט א ליינגערע אדער א קירצערע צייט אלס איר גע-ליבטער. עס איז אויסגערעכנט געווארן אז דעם ארימען רוסישן פאלק האָבן אָפּ-מאלסט אומגעהויערע סומע פון צוועלף מיליאָן רובל. שוין נישט צו רעדן, וואָס די ליבעס האָבן דעם רוסישן פאלק גע-קאָסט אין בלוט, שווייס, טרערן און שרעקלאכער אונטערדריקונג און פאר-קנעכטונג. א גוטער געליבטער איז נישט אלע מאל קיין גוטער גענעראל און אוואָ-דע נישט קיין גוטער מלוכה מאָן. בלויז איינצלנע פון אירע געליבטע, א שטיינער פאטאמקין, איז געווען א גוטער מיליו-טער מענש און א ביטערער מלוכה מאָן. אבער די מערסטע געליבטע האָבן קיין באזונדערע פייאיקייטן נישט פארמאגט. טויגענכסטן, אומפייאיקע און קאָפּלאָ-

— 1 —

זייער א סך איז געשריבן געווארן וועגן קאטערינע דער צווייטער, דער רו-סישער קייזערן, וואָס איר מלוכה האָט זיך אנגעהויבן מיט מארד און האָט זיך פארענדיקט מיט א מארד. אז ערשט אין דער מלוכה פירונג, און דוקא האָט זיך זי געווארן פירן מלחמה, אדער וויין א שטארקע האנט אין רעגירן. האָט דאָס באדייט די שחיטה פון הונדערטער טויזנטער פויערס, וואָס זיינען ווי גראָז געשניטן געווארן אין די וויינסטע לענ-דער, האָט דאָס באדייט — דעם בלייע-נעם קנוט איבער א ווייטגעמארטע לייר-בער פון דעם געדולדיקן רוסישן פאלק און די שווידעראלכסטע, ברוטאלסטע אונ-טערדריקונג, וואָס איז נאָר מעגלאך אונ-טער דער זון.

קאטערינע איז געווען קייזערן. זי האָט געהאט די אבסאָלוטע מאכט. די מענשן מיט וועלכע זי האָט זיך ארומגע-נעריינגלט זיינען אין אלץ געווען אפהייני-גיק אין איר. איר מאכט האָט באדייט זייער מאכט. כל זמן זי איז געווען אויפן טראָן, האָבן זיי געהאט פאלאצן און שקלאפן, עשירות און וואָלטאָג. אזוי האָט זי געקאָנט רעגירן און הערשן אי-בער דרייסיק יאָר. אזוי האָט זי געקאָנט באגיין אירע פערזענלאכע און פאליטישע פארבערעכנס.

— 2 —

גמליעל ברעדפארד, וואָס באמיט זיך דער עיקר צו געבן סיסטאָלאגישע פאר-טרעטן פון היסטאָרישע פערזענלאכקיי-טען, האָט אין זיין לעצטן בוך "חוה'ס טעכטער" אויף א פסיכאָלאגיען פאר-טרעט פון קאטערינע דער צווייטער, איז שפּעטער געווארן דער אימפּעראטאָר פאָ-וועל. אז אפּוועל האָט געקאָנט זיין דעם קרוין פרינץ פיאטערס זון — דאָס איז זיכער. עס איז אבער אמת, אז לויט זיין משוגענער נאטור האָט אפּוועל רוקא געמענט זיין דעם. משוגענעמ'ס בנ'אָפּ, דער ראמאָן מיט סאלטיקאָוו'ן האָט געבליבן, ווען אי ער, אי קאטערי-נא זיינען נאָך געווען יונג, אבער אין איר לעצטער ליבע איז זי שוין געווען א זקנה פון 67 יאָר און ער — ווידער אז אפיצער פלאטאָן בוכאוו — נאָך א יונגער. צווישן די צוויי אפיצערן האָט קאטערינע געהאט אָן א שיער אנדערע געליבטע. עס איז א פאקט, אז כמעט יעדער פון אירע מיינסטאָרן און גענע-ראלן, האָט אויך געריינט א ליינגערע אדער א קירצערע צייט אלס איר גע-ליבטער. עס איז אויסגערעכנט געווארן אז דעם ארימען רוסישן פאלק האָבן אָפּ-מאלסט אומגעהויערע סומע פון צוועלף מיליאָן רובל. שוין נישט צו רעדן, וואָס די ליבעס האָבן דעם רוסישן פאלק גע-קאָסט אין בלוט, שווייס, טרערן און שרעקלאכער אונטערדריקונג און פאר-קנעכטונג. א גוטער געליבטער איז נישט אלע מאל קיין גוטער גענעראל און אוואָ-דע נישט קיין גוטער מלוכה מאָן. בלויז איינצלנע פון אירע געליבטע, א שטיינער פאטאמקין, איז געווען א גוטער מיליו-טער מענש און א ביטערער מלוכה מאָן. אבער די מערסטע געליבטע האָבן קיין באזונדערע פייאיקייטן נישט פארמאגט. טויגענכסטן, אומפייאיקע און קאָפּלאָ-

ווען מען איז ניט געבליבן פסח אָן מצה.

איז ניט שיקאָגער — אבי מצה.

און נאָר איז די ווייניפּעגער מצה גע-ווען פריש און געשמאק און מען האָט גלייך אוועקגעשיקט אָן אדער פאר די איבעריקע מצה.

פון שיקאָגאָ איז אויך אנגעקומען דער אדרעס, אבער שוין אזוי שבועות צייט. עס האָט זיך פארוואָלגערט ערגעץ אין א וואָגאָן — אין שיקאָגאָ גופא . . .

ווען אן אמעריקאנער שרייבער שילדערט די רוסישע קייזערן יעקאטערינא

(ספּעציעל פאר ד. א. וו. דורך "איטא")

פון ע. טאָבענקין

אירע ליבעס האָבן אָפּגעקאָסט רוסלאנד די סומע פון 102 מיליאָן רובל

זע, זיינען זיי דורך זייערע פארהעלטע-נישן מיט קאטערינע'ן דערהויבן געווא-רען צו די הייבסטע אמטן אין מיליטער, אדער אין דער מלוכה פירונג, און דוקא האָט זיך זי געווארן פירן מלחמה, אדער וויין א שטארקע האנט אין רעגירן. האָט דאָס באדייט די שחיטה פון הונדערטער טויזנטער פויערס, וואָס זיינען ווי גראָז געשניטן געווארן אין די וויינסטע לענ-דער, האָט דאָס באדייט — דעם בלייע-נעם קנוט איבער א ווייטגעמארטע לייר-בער פון דעם געדולדיקן רוסישן פאלק און די שווידעראלכסטע, ברוטאלסטע אונ-טערדריקונג, וואָס איז נאָר מעגלאך אונ-טער דער זון.

קאטערינע איז געווען קייזערן. זי האָט געהאט די אבסאָלוטע מאכט. די מענשן מיט וועלכע זי האָט זיך ארומגע-נעריינגלט זיינען אין אלץ געווען אפהייני-גיק אין איר. איר מאכט האָט באדייט זייער מאכט. כל זמן זי איז געווען אויפן טראָן, האָבן זיי געהאט פאלאצן און שקלאפן, עשירות און וואָלטאָג. אזוי האָט זי געקאָנט רעגירן און הערשן אי-בער דרייסיק יאָר. אזוי האָט זי געקאָנט באגיין אירע פערזענלאכע און פאליטישע פארבערעכנס.

— 2 —

גמליעל ברעדפארד, וואָס באמיט זיך דער עיקר צו געבן סיסטאָלאגישע פאר-טרעטן פון היסטאָרישע פערזענלאכקיי-טען, האָט אין זיין לעצטן בוך "חוה'ס טעכטער" אויף א פסיכאָלאגיען פאר-טרעט פון קאטערינע דער צווייטער, איז שפּעטער געווארן דער אימפּעראטאָר פאָ-וועל. אז אפּוועל האָט געקאָנט זיין דעם קרוין פרינץ פיאטערס זון — דאָס איז זיכער. עס איז אבער אמת, אז לויט זיין משוגענער נאטור האָט אפּוועל רוקא געמענט זיין דעם. משוגענעמ'ס בנ'אָפּ, דער ראמאָן מיט סאלטיקאָוו'ן האָט געבליבן, ווען אי ער, אי קאטערי-נא זיינען נאָך געווען יונג, אבער אין איר לעצטער ליבע איז זי שוין געווען א זקנה פון 67 יאָר און ער — ווידער אז אפיצער פלאטאָן בוכאוו — נאָך א יונגער. צווישן די צוויי אפיצערן האָט קאטערינע געהאט אָן א שיער אנדערע געליבטע. עס איז א פאקט, אז כמעט יעדער פון אירע מיינסטאָרן און גענע-ראלן, האָט אויך געריינט א ליינגערע אדער א קירצערע צייט אלס איר גע-ליבטער. עס איז אויסגערעכנט געווארן אז דעם ארימען רוסישן פאלק האָבן אָפּ-מאלסט אומגעהויערע סומע פון צוועלף מיליאָן רובל. שוין נישט צו רעדן, וואָס די ליבעס האָבן דעם רוסישן פאלק גע-קאָסט אין בלוט, שווייס, טרערן און שרעקלאכער אונטערדריקונג און פאר-קנעכטונג. א גוטער געליבטער איז נישט אלע מאל קיין גוטער גענעראל און אוואָ-דע נישט קיין גוטער מלוכה מאָן. בלויז איינצלנע פון אירע געליבטע, א שטיינער פאטאמקין, איז געווען א גוטער מיליו-טער מענש און א ביטערער מלוכה מאָן. אבער די מערסטע געליבטע האָבן קיין באזונדערע פייאיקייטן נישט פארמאגט. טויגענכסטן, אומפייאיקע און קאָפּלאָ-

דאָ ספּיגעל האָט זיך איינציקע מאָל אויסגעדרייט און דאן זיך ווידער אוועק-געשטעלט, ווי אפּוואָרנדיק, אז איך זאָל ווידער פארטזעצן מיין געשפּראך.

"איך האָב געוואָלט קריגן די דאזיקע אינפארמאציע פון איינציקע רבנים" — האָב איך ווייטער געזאָגט — "אבער איך האָב דערביי געתאָם א שלעכטע דער-פארונג. ערשטנס האָבן זיי געלייקנט, אז זיי זיינען רבנים און האָבן גע'טענה'ט, אז זיי זיינען פראָלעטאריער. דאן האָבן זיי דערקלערט, אז זיי האָבן זיך שוין לאנג אָפּגעוואָיינט פון דער אלטער מר-דה צו עסן מצה. ווען איך בין צוגע-שטאנען צו זיי מיט מיינע פראגן, האָט איינער אפילו געסטראשעט צו רופן א פאָליסמאָן און מיך צו לאָזן ארעסטירן, אלס א מאן פון א פארדעכטיקטן כאַ-ראקטער".

דאָס פּויגל האָט געלאכט אין די פע-דערן.

"הייסט עס, אז דו ביסט ניט געווען זייער דערפאָלגרייך", — האָב איך צו-געגעבן.

"נו, איר קאָנט לאָזן וויסן איינערע נוי-ערקער אידן, אז יעדער איר אין מאָס-קווע, וועלכער עסט מצות צוליב איבער-ציינונג אדער ניט, וועט קאָנען קריגן אזויפיל מצות וויפיל ער וויל נאָר האָבן", — האָט דאָס פּויגל געזאָגט.

"דו מיינסט דערמיט צו זאָגן, אז מען באקט מצות אין מאָסקווע?" — האָב איך געפרעגט.

"נאָטירלאָך", — האָט דאָס פּויגל גע-ענטפערט. "טאקע דארט, אין שכנות פון דער רעגנונג, וואו זי האָט געכאפּט געווטכן, זיינען פאראן צוויי מצה בעקעריינען. דו ווייסט אזוי ווי אלע בעקעריי-ען מאָסקווע. די דאזיקע צוויי בעקעריינען זיינען אין הויף, אין א קעלער. דו וואָלסט געדארפט האָבן א פירער, כדי זיי צו געפינען".

"דו מיינסט דערמיט" — האָב איך ווייטער געזאָגט, אנגעמענדיק, אז איך גיי מאָכן אוויכטיקע אנטדעקונג, אז "די מצות ווערן געבאקן אין געהיים, און אז דאָס באקן פון מצות איז פארבאָטן דורכן געץ".

"וואָס מיר פארבאָטן", — האָט דאָס פּויגל חוזק געמאכט. "פארוואָס זאָל עס זיין פארבאָטן; עס איז בלויז ניט פאָפּ-לער. אויב דו וואָלסט געהאט א געלעגנ-הייט איצט צו באזוכן די וואוינונג פון א פרומער אידישער פאמיליע, דאן וואָל-סטו דארט געפונען אין שראנק א זאָק מיט מעל, וואָס די באלעבאָסטע האָט אָפּגעשפּארט אין פארלויף פון דעם ווינ-טער, און פון וואָס עס וועט איצט געבאָ-קען ווערן מצות. דו וואָלסט אויך דארט געפונען פינף אדער צען פונט ראזשינ-קעס, וואָס די באלעבאסטע האָט אָפּגע-שפּארט אין די לעצטע וואָכן, און פון וואָס עס וועט איצט געמאכט ווערן וויין אויף פסח. זיי טוען דאָס אלעס אבער אין דער שטיל".

"פארוואָס ווערט דאָס אלעס געמאכט אזוי געהיים. פארוואָס הערשט אזא מיס-טעריע, אויב עס איז ניט פארבאָטן", — האָב איך ווייטער געפרעגט.

"איך האָב דיר שוין געזאָגט" — האָט דאָס פּויגל ווייטער געערדט — "אז רעליגיע איז איצט ביי אונז ניט קיין אָפּפיציעלע זאך. איך וויים אין וואָנען עס שטאמט די דאזיקע אויסמאָפּאָלאר-טעט. עס שטאמט נאָך פון פאר מיינע צייטן, ווען באָבע אויפן טראָן, ווען די רעוואָלוציע האָט אויסגע-בראָכן. אבער איך האָב עפּעס געהערט וועגן דער ניט אויינשטימיקייט צווישן דעם אלטן אינדישן פאָלק אין אנדער לענדער, אז "די מצות ווערן געבאקן אין געהיים, און אז דאָס באקן פון מצות איז פארבאָטן דורכן געץ".

"וואָס מיר פארבאָטן", — האָט דאָס פּויגל חוזק געמאכט. "פארוואָס זאָל עס זיין פארבאָטן; עס איז בלויז ניט פאָפּ-לער. אויב דו וואָלסט געהאט א געלעגנ-הייט איצט צו באזוכן די וואוינונג פון א פרומער אידישער פאמיליע, דאן וואָל-סטו דארט געפונען אין שראנק א זאָק מיט מעל, וואָס די באלעבאָסטע האָט אָפּגעשפּארט אין פארלויף פון דעם ווינ-טער, און פון וואָס עס וועט איצט געבאָ-קען ווערן מצות. דו וואָלסט אויך דארט געפונען פינף אדער צען פונט ראזשינ-קעס, וואָס די באלעבאסטע האָט אָפּגע-שפּארט אין די לעצטע וואָכן, און פון וואָס עס וועט איצט געמאכט ווערן וויין אויף פסח. זיי טוען דאָס אלעס אבער אין דער שטיל".

"פארוואָס ווערט דאָס אלעס געמאכט אזוי געהיים. פארוואָס הערשט אזא מיס-טעריע, אויב עס איז ניט פארבאָטן", — האָב איך ווייטער געפרעגט.

"איך האָב דיר שוין געזאָגט" — האָט דאָס פּויגל ווייטער געערדט — "אז רעליגיע איז איצט ביי אונז ניט קיין אָפּפיציעלע זאך. איך וויים אין וואָנען עס שטאמט די דאזיקע אויסמאָפּאָלאר-טעט. עס שטאמט נאָך פון פאר מיינע צייטן, ווען די רעוואָלוציע האָט אויסגע-בראָכן. אבער איך האָב עפּעס געהערט וועגן דער ניט אויינשטימיקייט צווישן דעם אלטן אינדישן פאָלק אין אנדער לענדער, אז "די מצות ווערן געבאקן אין געהיים, און אז דאָס באקן פון מצות איז פארבאָטן דורכן געץ".

"איך נעם אָן, אז די עלטערע מענשן נייען מייסטנס אין דער שול", — האָב איך ווייטער געפרעגט.

"אלט און יונג נייען", — האָט דאָס פּויגל געענטפערט.

"איר מיינט . . ."

"איך מיין נאָרנס" — האָט דאָס פּויגל אויסגערופן. — "איר שרייבער, ווייסט ניט ווען אויפצוהערן. איך בין גע-קומען אייך צו געבן אביסל אינפארמא-ציע וועגן מצות, און איר פארוואנדלט דעם געשפּראך אין אן אלגעמיינער דיסקוסיע וועגן רעליגיע. איר וועט באלד אָפּפאנגען צו ריידן וועגן פאליטיק. איך וועל קיינמאָל ניט מער האָבן צו טאָן מיט שרייבער. א גוטע נאכט!"

דאָס פּויגל איז אוועק. א געריכטער שניי איז געפאלן אביבר די מאָסקווער נאָסן, קייקלענדיק זיך אין דער דעמערונג פון זון אונטערגאנג. א פינסטערניש האָט איינגעהילט מיין צימער, אבער איך האָב זיך ניט גערירט פון מיין ארט, און איך בין געבליבן זיצן לעבן דעם פענסטער. איך האָב געפאראכט וועגן ניו-יארק — דאָס ווארט פאר דעם ווארט תפילה. עס באליידיקט ניט די מענשן וועלכע זיינען אנטי רעליגיעז. איר ווייסט דאָך אז איך בין א מענשן אנטי-רעליגיע-ז'ע איז געווארן א רעליגיעזע איבערצייג-נונג".

"איך נעם אָן, אז די עלטערע מענשן נייען מייסטנס אין דער שול", — האָב איך ווייטער געפרעגט.

"אלט און יונג נייען", — האָט דאָס פּויגל געענטפערט.

"איר מיינט . . ."

"איך מיין נאָרנס" — האָט דאָס פּויגל אויסגערופן. — "איר שרייבער, ווייסט ניט ווען אויפצוהערן. איך בין גע-קומען אייך צו געבן אביסל אינפאר

1 טאָג
נעדיינקס אז מיר קאָנען אייך געבן
באדיינונג, אויב איר פאַרלאַנגט דריי קליינינג
אין אַלע אייערע אָהער פאַרבן
נ. פ. פאַרטאַי, סענערשער
37 266, PERTH DYE WORKS LTD.

זינדיק בלוט

(פאַרזעצונג)

פון א. ר.

— ווער ווייסט ? ווער ווייסט וואָס פון דעם אינגל איז געוואָרן ? און ווער איז אין דעם שולדיק אויב נישט איך אַליין ?

און ער האָט אָפּגעקרעכצט.

ביז א שטיק אין אָוונט אריין איז ביטריס אַרומגעפאָרן. זי איז געווען ביי פאַרשיידענע באַקאַנטע פאַמיליעס, וואו עס זיינען געווען באיעס, מיט וועלכע סעם האָט זיך גע׳חבר׳ט. אייניקע האָט זי אינגאַנצן אין דער היים נישט געטראָפן. ס׳זיינען געשטאַנען שוין הייסע זומערדיקע טעג אין שטאָט, און זיי זיינען געווען אוועקגעפאָרן אין קעמפּס, אדער צו ברעגן פון ים. אייניקע האָט זי יא געטראָפן אין דער היים. נאָר זי האָט פון זיי גאָרנישט געקאָנט דערגיין.

זיי האָבן אַלע גאָרנישט געוואוסט.

— האָט איר נישט געהאָט קיין ידיעה פאַרשיידענע באַקאַנטע פאַמיליעס, וואו עס זיינען געווען באיעס, מיט וועלכע

רוקחים׳
כשר
נייעפעט
פון פלעש פון פלעש
א פיור וועדזשעטייבל פּראָדוקט
צום פרייען, קאָכען און באַקען
כשר לפסח
נעשפּאַט, געווּנד און לייכט צום פאַרדייען.
געבריינט עס צום בראָטען פלייש, שיסקעס,
צו מאַכען לאַטקעס, פּראַיען פּאַטייטאָס,
אויף נעקאַטע לעבער, און אַנדערע פלייש־
נע מאַכלים, ווי איר אויף סיילהיגס מאַכלים,
ווי פרענקען פיש, אַמאַיזן איישר, א. ד. ג.
צו באַקומען אין אַלע גראָסערס
L. ROKEACH & SONS, Inc.
Brooklyn, N. Y.

* Reg. U. S. Pat. Off.

א גרויסע הילף צו דער
אַלגעמיינער הויז אַרבעט
יאָ, באַן אמי האָט א גאַנצן רעגימענט פון גוצן ! האַלט די גאַנצע באַדרום גלאַנציק און שיינענדיק — טאָב און טייל פינקלענדיק — ניקל גלאַנציק — שפּיגלען זויבער! און אין קיך רייניקט׳ עס און פּוצט טעפּ און פּענדלאַך, סינקס, ענעמעלד אויוונס, גלאַטע געפאַרבטע האָלץ־אַרבעט און וועגנס, פּענסטער, לינאָלעאום און א. וו. דאָס בעסטע פון אַלץ, עס וועט ניט מאַכן רויס אָדער שאַרפקע אייערע הענט.
פאַרלאַנג זיך אויף באַן אמי — פּאַודער אָדער קעק. זיי האָבן, ביידע, נאָך קיין איין מאָל ניט א קראַץ געטאָן אין זייער לעבן.
Bon Ami
POWDER & CAKE

אָפּפירונג פאַר דער בייבי

וואָס ווערט אָנגעווענדעט

דער בייבים איידעלע סיסטעם רעבע־לירט קענען קאַסטאָר אויל און שטאַרקע אָפּפּיר מיטלען; עס איז אָבער דאָ א מע׳ר־ייצין וואָס פּאַסט זיך פאַר׳ן קינד. און עס ארבעט שנעל און אַזוי צערטלאַך אז די בייבי פילט עס נים. פלעטשערס קאַסטאָ־בייבים און קינדער צום שלאָף און מאַכט נגנג קינדער געזונט און פרייליך, אין מי־ליאָנען היימען הייגט צו טאָג. קאַסטאָריא איז פון ריינע גרייניצינ, ניט שעדלאַך און אינדאָרסירט פון דער מעדיציניש׳ער פּראָ־פעסיע. הייט זיך פאַר אימיטאַציעס. די טשאַס. ה. פלעטשער אונטערשריפט באַ־צייכנט ריכטיקע קאַסטאָריא.

דער אידיש נאַציאָנאַלער אַרבעטער פאַרבאַנד, סירקין בראַנטש 220

(א פאַר ווערטער צו דער געלעגנהייט פון זיין קאָמפּיין פאַר מיטגלידער)

פון י. שטיין

דער דר. סירקין בראַנטש 220 איז. נאָא. אַרבעטער פאַרבאַנד, איז כמעט אינגאַנצן פּרעזיד דער אידישער נאַס. קיינמאָל האָט ער פון זיך ניט געלאָזט הערן אַן זייער ווייניק וויסן פון זיין עקזיסטענץ כאָטש ער עקזיסטירט שוין קנאַפּע פיר יאָר.

די סיבה פון דעם איז, וואָס ער איז, לויט מיין מיינונג נעבויירן א ״זיבעלע״, פאַר דער צייט, א שוואַכע באַשעפעניש.

און וואָלט ער ניט געהאַט אויף וועג מען צו פאַרלאָזן זיך, וואָלט ער אפשר גלייך ביי זיין אָרגאַניזירונג געמאַכט א פאַרזוך צו שטעקן זיך אויף זיינע אייגע־נע פיס. האָט ער אָבער געהאַט אויף וועמען אנצושפּאַרן זיך ווייל זייט ביי זיים, האָט שוין עקזיסטירט דער גרויסער פאַרבאַנד בראַנטש 20, א בראַנטש מיט פּרעסטיזש, מיט א נאָמען און מיט א רע־קאָרד פון טעטיקייט אויף דער אידישער נאַס. אויף אזא אופן איז ער געבליבן זיצן א פיר יאָריקן ״סעדין״. איינגע־דאַרט, אָן א טראָפּן פרישעס בלוט. בלויז פון צייט צו צייט ביי געוויסע געלעגנ־הייטן וועט דער צענטראַלער אפּס פלעגן אַראָפּשיקן צו אונז א גדול וועלכער האָט געשטעקט מיט א דעפיציט, פלעגן דער גרויסער פאַרבאַנד בראַנטש מרחם זיין זיך אויף דעם ״סערוק״. פלעגן אים טאָן א ״טובה״ און אויס רחמנות אריינגעמען אים אין קאָן פאַר א שותף צום דעפּר־ציט . . .

מיט דעם באַזוך פון חיים גרינבערג איז ווייניקע הויבט זיך אָן א נייער קאַ־פּיטל אין דער געשיכטע פון דעם סירקין בראַנטש 220.

— איך ווייס ניט, צי עס איז געווען בלויז א צופאַל אָדער איז עס געווען דורך דער אינישיאַטיוו פון עטלאַכע חברים וואָס דער בראַנטש האָט אויף זיך גע־נומען די אָרגאַניזירונג פון חיים גרינ־בערגס לעקציעס. דער פאַקט אָבער בלייבט אז אַט די קליינע אַקציע האָט אים גע־געבן א שטיק פאַראויס. ער האָט אויפ־גענהערט שפּילן די ראָלע פון ״באַטבלעך״ זיך אונטער די פיס און נאָכשלעפּן זיך נאָך דעם פאַרטרוט פון דעם גרויסן פאַר־באַנד, און, א נס איז געשען (נסים פּאַ־סירן נאָך אויך הייגט) די אונטערנעמונג מיט חיים גרינבערג איז געווען א דער־פאָלג מאַראַליש און פינאַנציעל.

דער נס וואָלט געווען ניט אזוי גרויס ווע מען נעמט אין באַטראַכט אז ערשט מיט א יאָר צוריק איז די זעלבע אונטערנעמונג מיט דעם זעלבן לעקטאָר אראַנזשירט געווען גראָד פון דעם גרויס־סען פאַרבאַנד מיט דעם סירקין בראַנטש אונטערן פאַרטרוט, געווען א גרויסער דורב־פאַל און האָט זיך פאַרענדיקט מיט א דעפיציטל . . . פון אַרום דרייסיק דאָ־לאַר. און ווי זאָגט דאָרט א ווערטל : ״מיטן עסן קומט דער אפּעטיט״. נאָך גרינבערג׳ן קומט מאיר בראַון וועמעס באַזוך איז אויך געווען ניט קיין קלענע־רער דערפאָלג, און וועלכער איז אויך טייל־ווייז אָרגאַניזירט געווען זעלבסט־שטענדיק.

פאַרזאַמלונגען ווערן אָפּגעהאַלטן רעגל־מעסיק.

די חברים האָבן זיך אָנגעהויבן באַציִ־ען צו אים מיט אביסל מער דרך אַרץ און לעצטנס האָט זיך דער בראַנטש זיך פאַרמאַסטן מאַכן א פאַרזוך צו פאַר־שטאַרקן די איינענע שורות, אריינקריגן נייע כחות.

היינט צו טאָג ציילט דער בראַנטש דרייסיק גוטשטייענדע חברים, זייער פאַר־נעם איז פאַרדאָפּלען די צאָל אין משך פון א חודש צייט.

אין דער איצטיקער שווערער צייט, פון אַלגעמיינער דעפּרעסיע, איז א צייט וואו דער עקאָנאָמישער קריזיס האָט אריפּ־געוואָרפן יאוש און אַפּאַטיע אויף דער אי־דישער נאַס איבערהויפּט, איז אפשר אביסל צו ריזיקאַליש צו פאַרנעמען זיך מיט א קאַמפּיין פאַר מיטגלידער. אָבער פון די באַריכטן איבערן לאַנד זעען מיר פונקט פאַרקערט, גראָד אין דעם לעצטן יאָר, וועלכער איז אפשר דער שוואַרצ־סטער אין דעם לעבן פון אַמעריקאַנער אידנטום, איז דער פאַרבאַנד פאַר־שטאַרקט געוואָרן. אפשר האָט דאָס צו־טאָן מיט א פּסיכאָלאָגישן מאָמענט. נאָך א פיזיש טאָג פון פיזיש און אינערלאַ־כע ליידן זוכט די נשמה אָן אָפּן פלאַץ אַדער אַמווייניקסטן א פלאַץ וואו עס אזי דאָ א מענלאַכקייט כאָטש אויף א ווײַלע פאַרנעמען, אין די טאָג טעגלאַכע דאָגות. כאָטש פאַר א פּאָר שעה אַראָפּטרייסלען פון זיך די זאָרג פון ״וואָס מאָרגן״.

דער פאַרבאַנד זוכט ניט נאָר נייסטיק צו באַפרידיקן די מיטגלידער, נאָר דאָ־נה׳ט אויף פאַר דעם עקאָנאָמישן וואוילי־זיין פון יעדן חבר, ווי פאַרזיכערונג, סיק בענעפיט, שפּאַר און ליי קאָסע, פרייער דאָקטאָר און א. וו.

דער סירקין בר. צייכנט זיך אויס מיט דער אמת חבר׳ישער אטמאָספערע וועל־כע הערשט אין אים. דער ״קאָזאַרמע״ נייסט איז אים אינגאַנצן פרעמד. די באַציאונג צווישן די חברים איז א הער־מישע, א אינטימע, אָן קונצן.

די עקזעקוטיווע ווענדעט אויך אָן אי־דע כחות צו מאַכן די פאַרזאַמלונגען אזוי אינטערעסאַנט ווי מעגלאַך דורך דעפּע־ראַטן, פאַרלעזונגען, איינלייטונגען, דיס־קוסיעס איבער פאַרשיידענע צייט פראַ־גען.

אָט די אַלע אויבן אויסגערעכנטע זאַכן זיינען גענוג אָפּעלירנד פאַר אַלע די יע־ניקע, וועלכע ביינקען און זוכן א ווײַ־קעל צו באַפרידיקן זייער נשמה כאָטש א פּאָר שטונדן אין דער וואָך פול מיט זאָרג און מאַטעריאַלער נויט.

אָן אויב אימיצער אויף דער אידישער נאַס וועט זיך אָנשטויסן אויף א חבר פון דעם אידיש נאַציאָנאַלן אַרבעטער פאַרבאַנד בראַנטש 220 מיט א פאַרשלאָג אויסצופילן אָן אַפּליקאַציע, זאָל ער אים ניט אָפּשטויסן מיט דעם ענטפער : ״די צייט איז שלעכט״.

עס איז א ביטערער אמת אז די צייט איז שלעכט, אָבער טאַקע דערפאַר איז דאָ פּלאַץ אין פאַרבאַנד. גראָד ווייל די עקאָנאָמישע לאַגע איז אזוי עגדריקט, און ווייל די אַפּאַטיע הערשט אזוי אויף דער אידישער נאַס, איז כדאי אָנשליסן זיך אין דער פאַרבאַנד משפּחה, עס איז כדאי — סיי צוליב מאַטעריעלע טעמים און איבערהויפּט צוליב דער גייס־טיקער באַפרידיקונג.

אויף דער לעצטער פאַרזאַמלונג זיי־נען פאַרגעקומען וואָלן אָן א געזונטער אַרבעטסזאַמע עקזעקוטיווע איז דערווײַלט געוואָרן. מיט די אָרגאַניזירט און באַ־נייטע כחות טרעטן מיר צו צו דער אַר־בעט פון פאַרשטאַרקן און באַנייע דעם ברענגטש 220 אידישן נאַציאָנאַלן אַרבע־טער פאַרבאַנד און מיר ווילן האָפן אז איז דעם משך פון נאָר א קורצער צייט, וועט זיך אונז איינגעבן צו פאַרדאָפּלען די צאָל מיטגלידער אין ברענגטש און לחכעיס די אומשטענדן, וועלן מיר ברויס פון דעם אַלגעמיינעם קריזיס נעשטאַרקט.

דעינטי
וויהייט

ווערהט שוין
געגנוצט אין
פראַנקריין פאַר
פופציק יאָר.
און אין אריינגע־
בראַכט נעוואָרן אין
קאַנאַדע פון מאַ־
דאַם לעטהליער
פרייער פון פאַריו
און האַוור.
פאַרקויפט אין אַלע
גראָסעריס.

— איך דיינק אז באַלד.

— וואָלט איך אפשר געקאָנט אויף זיי צו וואַרטן ?

— אָך ! ביטע . . . קומט אריין . . . קומט אריין אין הויז.

און ער האָט אָפּגעטראָטן אין א זייט אום זי זאָל קאָנען אריינגיין אין אינווע־ניק אין הויז.

(ווייטערעס קומט)

פּסח איז א גרויסער
יום־טוב פאַר דער היים
פאַר דער אורזאַך
איז די פרוי די צענטראַלע
פיגור. נאָך משה רבנו, זינגט מרים הנביאה דאָס ליד פון פרייהייט, און היינט נעמט די באַלעבאָסטע אויי־סערגעוויינלאַכן אויפזיכט צו זען אז די היים זאָל פינקלען פון ריינקייט און זאָל זיין צוגעפּאַסט פאַרן מאַיעסטעטישן יום טוב פון פרייהייט.
איצט־ פאַר אייער וואַשן
און פּרעסן
טהאָר פאַראייניקט דעם וועלטס שנעל־סטען פּסיד וואַשער און דעם נייעם ספּיד אייראָנער און איין קאָמפּאַקטן נידעריק־נעפרייזטן לאַנדרי יוניט.
איך וואַשט און פּרעסט איצט מיט דער שנעלערע - - - און צאַרטערע באַהאַנד־לונג צו קליידער. און דיזע צוויי באַ־ריכמטע טהאָרס — אין איין יוניט . . . קאָסט אייך איצט ווייניקער וויפל מען האָט פון אייך פריער פאַרלאַנגט פאַר א גוטן וואַשער אליין.

Thor
פון וואַשער צום אייראָנער אין
10 סעקונדן
״פריי״ א ספּעשל פאַר בלויז איין מאָנאַט — מיט יעדן געקויפטן וואַשער אויס׳ן באַזיס פון איין יאָר טערמין, $20.00 איינגעצאָלט פיימענט, וועלן מיר געבן פריי אן עכטן האָט־פּאָינט 6־פוטניקן פּרעסל. ליסט פּרייז, $4.85.
דאָס איז אָנגעווענדעט אויף אויסבייטונגען פון $10.00 און אונטער
WINNIPEG ELECTRIC COMPANY
POWER BLDG., Portage Ave. and Vaughan
1841 Portage Ave., St. James—Marion and Tache, St. Boniface

זייט איר אריינ־
געטראָטן אין
דעם גרויסן
Eclipse
$1,000 OD
Prize Contest
באַקומט איינצעלהייטן פון אייער גראָסערי־מאַן, אָדער שרייבט צו
Western Pure Foods Ltd. Winnipeg, Man.
PHONE 26 992

מיט אים גע׳חבר׳ט די לעצטע צייט, איי־דער ער איז אוועק פון שטוב, — האָט ס׳ געטראַכט.

ווען ביטריס איז אָנגעקומען צו די האַרווייצ׳עס, איז שוין געווען פינסטער, אין הויז דאָרט האָט שוין געברענט ליכט און די האָט די גאַנצע פאַמיליע געקאָפּן אין דייניג רום, עס האָט אויס־געזעען אז זיי האָבן נאָר וואָס געהאַט פאַרעדיקט דעם סאַפּער, א טייל פון דער פאַמיליע זיינען שוין געווען אויפגעשטאַ־נען פון זייערע ערטער און זיי האָבן גע־רעדט צווישן זיך מיט פריילאַכע און אויפגעלייגטע שטימען.

מרס. האַרוויץ — א ברייטע אידענע מיט א קלאָר פּנים פון זינט פון א רייכער אוצ׳ר פון דער אַלעבאַסטע. איז ביטריס׳ן אַנטקעגן געקומען און מיט א געמאַכטער פרייד האָט זי אויסגערופן :

— העלאָ, מיס וואָלף ! וועמען איך זע דאָ ביי אים ? איר זייט א גאַסט ! א ליבער גאַסט ! קומט אריין געגע־טער.

ביטריס האָ טגעענטפערט מיט א שמייכל, א שאָקל געבנדיק מיט׳ן קאָפּ און זי האָט גלייך א זאָג געטאָן :

— ענטשולדיקט מרס. האַרוויץ — איך האָב זייער קיין צייט ניט.

— וואָס מאַכט עפּעס דער פאַפּאַ ?

— א האַנק — איך וואָלט וועלן זע־ען אייער אינגסטן באַ — וואָס האָט זיך גע׳חבר׳ט מיט מיין ברודער סעם.

— מיין סידני׳ן, מיין טאָיר ? צו

— מיין סידני׳ן, מיינט איר ? צו

— סידני ? סידני ? — האָט די מר־טער געגרופן.

— וואָס איז מאַ ? — האָט זיך דער־הערט א קול פון אַפּסטערס.

— קום אַראָפּ ! מען דאַרף דיך !...

ס׳האָט זיך געהערט א שנעל לויפן איבער די טרעפּ און דער אינגל איז גלייך אַראָפּגעקומען. ער איז געבליבן שטיין לע בען ביטריסן און זיין איינגעפאַלן פּנים האָט זיך לייכט גערויטלט, זיינע שווא־צע אויגן האָבן צעגלאַנצט און אויף זיי־נע שמאָלע ליפּן האָט זיך באַוויזן א שמייכל. ער האָט א ווײַלע געקוקט אויף ביטריס׳ן. ער האָט זי גלייך דערקענט, נאָר אים איז אויסגעקומען, אז זי האָט זיך געענדערט פאַר דער צייט וואָס ער האָט זי ניט געזען.

— איר דערקענט מיך ניט ?

— א ! יעס — האַווד־דיי־יו־דו, מיס וואָלף.

— איך קום עקסטרא צו אייך.

— צו מיר ?

— איך וויל אייך עפּעס פרעגן.

— ביטע, אַנד בין גרייט צו ענטפערן.

ביידע זיינען אריין אין פראָנט פון מר. מער און ביטריס האָט מיט א היימיש־קייט געזאָגט :

— איך בין שוין געווען אויף א סך פלעצער, זיך נאָכגעפרעגט ביי פאַרשיי־דענע באַקאַנטע — און קיינער וויסט ניט. איז אפשר וועט איר מיר קאָנען זאָגן וואו סעם געפינט זיך ? איך וויים, אז איר זייט זיינער א נאָענטער חבר...

דער אינגל האָט זיך צעשטייכלט און ער האָט אַראָפּגעלאָזן די אויגן און דער־נאָר ער האָט זיי צוריק אויפגעהויבן און איבערגעפרעגט :

— וואָס זשע ? — סעם איז נאָך אלץ ניט צוריקגעקומען ?

— די גאַנצע צייט ניט.

— און ער האָט גאָרנישט געשריי־בען ?

ביטריס האָט דערפילט ווי דאָס האַרץ אין איר האָט געגומען קלאַפּן שנעלער און מיט איטפּעט : — הייסט עס, אז דער אינגל ווייסט יאָ עפּעס — ער ווייסט, אז ער איז נים אין שטאָט — און זי האָט אַרויסגעמורמלט :

— געשריבן ? ניין — עס הייסט, די ערשטע צייט האָט ער יאָ געשריבן — נאָר ביי אונז איז מען געווען שטאַרק צעמולט — נישט געווען קיין צייט — און שפּעטער, אז איך האָב שוין יאָ גע־האַט צייט און געוואָלט ענטפערן — האָב איך ניט געוואוסט זיין אדרעס — ער אליין האָט דערווייל אויף אויפגעהערט צו שרייבן.

ביטריס האָט ווייטער גערעדט :

— סידני — איך בעט אייך : זאָגט מיר וואו ער געפינט זיך ?

דער אינגל האָט א ווײַלע געשווייגן, ער האָט געטראַכט און ביטריס האָט באַ־מערקט, אז ער געפינט זיך אין א פאַר־לעגנהייט.

— אָך ! איך בעט אייך : זאָגט מיר.

— איך וויים אויך נישט וואו ער גע־פינט זיך — האָט דער אינג לערנסט א זאָג געטאָן.

— ווי קאָן עס זיין ? איר ווייסט נישט ?

— איך וויים נאָר, אז ער איז נישטאָ אין שטאָט.

— אבער זאָגט מיר, איך בעט אייך, סידני טייערער, ווי אזוי קאָן איך זיך דערוויסן ? איך מוז אים דאָך געפּי־נען.

דער אינגל האָט אריינגעקוקט ביטריסן אין פּנים אריין. ער האָט געזען ווי זי איז זייער צעטומלט און מיט גרויס אומ־געדולד האָט ער געזאָגט :

— איך קאָן אייך נאָר זאָגן . . . איך וויים נאָר . . .

— אז וואָס ? — האָט ביטריס מיט אומגעדולד אונטערגעגעבן — זאָגט שנעלער איך בעט אייך — דער פאָטער איז שטאַרק קראַנק — ער האָט אזוי פיל עגמת נפש — איך מוז אים אויסגעפי־נען.

— איך וויים נאָר, אז דאַמאָלסט — ווען ער איז אוועק פון שטוב און איך האָב זיך מיט אים געזען — האָט ער

דער אידיש נאַציאָנאַלער אַרבעטער פאַרבאַנד, סירקין בראַנטש 220

(א פאַר ווערטער צו דער געלעגנהייט פון זיין קאַמפּיין פאַר מיטגלידער)

פון י. שטיין

דער דר. סירקין בראַנטש 220 איז. נאָא. אַרבעטער פאַרבאַנד, איז כמעט אינגאַנצן פּרעזיד דער אידישער נאַס. קיינמאָל האָט ער פון זיך ניט געלאָזט הערן אַן זייער ווייניק וויסן פון זיין עקזיסטענץ כאָטש ער עקזיסטירט שוין קנאַפּע פיר יאָר.

די סיבה פון דעם איז, וואָס ער איז, לויט מיין מיינונג נעבויירן א ״זיבעלע״, פאַר דער צייט, א שוואַכע באַשעפעניש.

און וואָלט ער ניט געהאַט אויף וועג מען צו פאַרלאָזן זיך, וואָלט ער אפשר גלייך ביי זיין אָרגאַניזירונג געמאַכט א פאַרזוך צו שטעקן זיך אויף זיינע אייגע־נע פיס. האָט ער אָבער געהאַט אויף וועמען אנצושפּאַרן זיך ווייל זייט ביי זיים, האָט שוין עקזיסטירט דער גרויסער פאַרבאַנד בראַנטש 20, א בראַנטש מיט פּרעסטיזש, מיט א נאָמען און מיט א רע־קאָרד פון טעטיקייט אויף דער אידישער נאַס. אויף אזא אופן איז ער געבליבן זיצן א פיר יאָריקן ״סעדין״. איינגע־דאַרט, אָן א טראָפּן פרישעס בלוט. בלויז פון צייט צו צייט ביי געוויסע געלעגנ־הייטן וועט דער צענטראַלער אפּס פלעגן אַראָפּשיקן צו אונז א גדול וועלכער האָט געשטעקט מיט א דעפיציט, פלעגן דער גרויסער פאַרבאַנד בראַנטש מרחם זיין זיך אויף דעם ״סערוק״. פלעגן אים טאָן א ״טובה״ און אויס רחמנות אריינגעמען אים אין קאָן פאַר א שותף צום דעפּר־ציט . . .

מיט דעם באַזוך פון חיים גרינבערג איז ווייניקע הויבט זיך אָן א נייער קאַ־פּיטל אין דער געשיכטע פון דעם סירקין בראַנטש 220.

— איך וויים ניט, צי עס איז געווען בלויז א צופאַל אָדער איז עס געווען דורך דער אינישיאַטיוו פון עטלאַכע חברים וואָס דער בראַנטש האָט אויף זיך גע־נומען די אָרגאַניזירונג פון חיים גרינ־בערגס לעקציעס. דער פאַקט אָבער בלייבט אז אַט די קליינע אַקציע האָט אים גע־געבן א שטיק פאַראויס. ער האָט אויפ־גענהערט שפּילן די ראָלע פון ״באַטבלעך״ זיך אונטער די פיס און נאָכשלעפּן זיך נאָך דעם פאַרטרוט פון דעם גרויסן פאַר־באַנד, און, א נס איז געשען (נסים פּאַ־סירן נאָך אויך הייגט) די אונטערנעמונג מיט חיים גרינבערג איז געווען א דער־פאָלג מאַראַליש און פינאַנציעל.

דער נס וואָלט געווען ניט אזוי גרויס ווע מען נעמט אין באַטראַכט אז ערשט מיט א יאָר צוריק איז די זעלבע אונטערנעמונג מיט דעם זעלבן לעקטאָר אראַנזשירט געווען גראָד פון דעם גרויס־סען פאַרבאַנד מיט דעם סירקין בראַנטש אונטערן פאַרטרוט, געווען א גרויסער דורב־פאַל און האָט זיך פאַרענדיקט מיט א דעפיציטל . . . פון אַרום דרייסיק דאָ־לאַר. און ווי זאָגט דאָרט א ווערטל : ״מיטן עסן קומט דער אפּעטיט״. נאָך גרינבערג׳ן קומט מאיר בראַון וועמעס באַזוך איז אויך געווען ניט קיין קלענע־רער דערפאָלג, און וועלכער איז אויך טייל־ווייז אָרגאַניזירט געווען זעלבסט־שטענדיק.

פאַרזאַמלונגען ווערן אָפּגעהאַלטן רעגל־מעסיק.

די חברים האָבן זיך אָנגעהויבן באַציִ־ען צו אים מיט אביסל מער דרך אַרץ און לעצטנס האָט זיך דער בראַנטש זיך פאַרמאַסטן מאַכן א פאַרזוך צו פאַר־שטאַרקן די איינענע שורות, אריינקריגן נייע כחות.

היינט צו טאָג ציילט דער בראַנטש דרייסיק גוטשטייענדע חברים, זייער פאַר־נעם איז פאַרדאָפּלען די צאָל אין משך פון א חודש צייט.

אין דער איצטיקער שווערער צייט, פון אַלגעמיינער דעפּרעסיע, איז א צייט וואו דער עקאָנאָמישער קריזיס האָט אריפּ־געוואָרפן יאוש און אַפּאַטיע אויף דער אי־דישער נאַס איבערהויפּט, איז אפשר אביסל צו ריזיקאַליש צו פאַרנעמען זיך מיט א קאַמפּיין פאַר מיטגלידער. אָבער פון די באַריכטן איבערן לאַנד זעען מיר פונקט פאַרקערט, גראָד אין דעם לעצטן יאָר, וועלכער איז אפשר דער שוואַרצ־סטער אין דעם לעבן פון אַמעריקאַנער

דעינטי
וויהייט

ווערהט שוין
געגנוצט אין
פראַנקריין פאַר
פופציק יאָר.
און אין אריינגע־
בראַכט נעוואָרן אין
קאַנאַדע פון מאַ־
דאַם לעטהליער
פרייער פון פאַריו
און האַוור.
פאַרקויפט אין אַלע
גראָסעריס.

— איך דיינק אז באַלד.

— וואָלט איך אפשר געקאָנט אויף זיי צו וואַרטן ?

— קאָן איך ביי אייך פרעגן וועד איר זייט ?

— אָך ! ביטע . . . קומט אריין . . . קומט אריין אין הויז.

און ער האָט אָפּגעטראָטן אין א זייט אום זי זאָל קאָנען אריינגיין אין אינווע־ניק אין הויז.

(ווייטערעס קומט)

פּסח איז א גרויסער
יום־טוב פאַר דער היים
פאַר דער אורזאַך
איז די פרוי די צענטראַלע
פיגור. נאָך משה רבנו, זינגט מרים הנביאה דאָס ליד פון פרייהייט, און היינט נעמט די באַלעבאָסטע אויי־סערגעוויינלאַכן אויפזיכט צו זען אז די היים זאָל פינקלען פון ריינקייט און זאָל זיין צוגעפּאַסט פאַרן מאַיעסטעטישן יום טוב פון פרייהייט.
איצט־ פאַר אייער וואַשן
און פּרעסן
טהאָר פאַראייניקט דעם וועלטס שנעל־סטען פּסיד וואַשער און דעם נייעם ספּיד אייראָנער און איין קאָמפּאַקטן נידעריק־נעפרייזטן לאַנדרי יוניט.
איך וואַשט און פּרעסט איצט מיט דער שנעלערע - - - און צאַרטערע באַהאַנד־לונג צו קליידער. און דיזע צוויי באַ־ריכמטע טהאָרס — אין איין יוניט . . . קאָסט אייך איצט ווייניקער וויפל מען האָט פון אייך פריער פאַרלאַנגט פאַר א גוטן וואַשער אליין.

Thor
פון וואַשער צום אייראָנער אין
10 סעקונדן
״פריי״ א ספּעשל פאַר בלויז איין מאָנאַט — מיט יעדן געקויפטן וואַשער אויס׳ן באַזיס פון איין יאָר טערמין, $20.00 איינגעצאָלט פיימענט, וועלן מיר געבן פריי אן עכטן האָט־פּאָינט 6־פוטניקן פּרעסל. ליסט פּרייז, $4.85.
דאָס איז אָנגעווענדעט אויף אויסבייטונגען פון $10.00 און אונטער
WINNIPEG ELECTRIC COMPANY
POWER BLDG., Portage Ave. and Vaughan
1841 Portage Ave., St. James—Marion and Tache, St. Boniface

זייט איר אריינ־
געטראָטן אין
דעם גרויסן
Eclipse
$1,000 OD
Prize Contest
באַקומט איינצעלהייטן פון אייער גראָסערי־מאַן, אָדער שרייבט צו
Western Pure Foods Ltd. Winnipeg, Man.
PHONE 26 992

א גרויסע הילף צו דער
אַלגעמיינער הויז אַרבעט
יאָ, באַן אמי האָט א גאַנצן רעגימענט פון גוצן ! האַלט די גאַנצע באַדרום גלאַנציק און שיינענדיק — טאָב און טייל פינקלענדיק — ניקל גלאַנציק — שפּיגלען זויבער! און אין קיך רייניקט׳ עס און פּוצט טעפּ און פּענדלאַך, סינקס, ענעמעלד אויוונס, גלאַטע געפאַרבטע האָלץ־אַרבעט און וועגנס, פּענסטער, לינאָלעאום און א. וו. דאָס בעסטע פון אַלץ, עס וועט ניט מאַכן רויס אָדער שאַרפ־קע אייערע הענט.
פאַרלאַנג זיך אויף באַן אמי — פּאַודער אָדער קעק. זיי האָבן, ביידע, נאָך קיין איין מאָל ניט א קראַץ געטאָן אין זייער לעבן.
Bon Ami
POWDER & CAKE

מאָסקווע, מער 1931.
(״איטא״)

ברודער מאָרד

געכסט אינטערעסאנטער און שפּאַנענדער ראָמאַן

(פאָרזעצונג)

— פון וואַנען ווייסטו אַט די אַלע זאַכן? — האָט דושאַנסאַן געפרעגט.

— מיינסטו, אַז איך גיי אַרום לייריק אין שיקאַגאָ? איך האָב זיך באַקאַנט מיט אייניקע שיקאַגער "קינסטלער". זיי האָבן מיר אַלעס דערציילט. זיי באַקלאָגן זיך אויך, אַז אַמעריקע איז אַ שלעכט לאַנד, און די גרעסטע קינסטלער צווישן זיי וויל פאָרן קיין אייראָפּע זאַכן גליק.

— לאַנגפינגער האָט רעכט! — האָט אויסגערופן אַן אַנדערער, — איך האָב אויך גערעדט מיט אייניקע אַמעריקאַנער קינסטלער און זיי האָבן מיר אויך געזאָגט, אַז אַמעריקע איז אויסגעשפּילט, פאַר מענשן פון אַונזער איידעלער פּראָפעסיע. אין אַמעריקע איז מער ניטאָ וואָס צו טאָן.

די העלדן פון דער נאַכט האָבן אָנגעהויבן אַנצוקוקן איינער דעם אַנדערן מיט שרעק און אומצופרידנקייט. מען פּיטאַן פאַר די העלדן פון דער נאַכט? פאַראַנכלעסיקט זייער געשעפט אין דער מיט אַ גרויסן נאַמען, מיט אַ טיטל פון מען צו זייערע געלט קאַסטנס. מיר דאַרפן חיים, איצט שטעקן זיי אין דער בלאַטע אַ לאָרד? פאַר וואָס האָבן מיר פאַר פען זיי געפינען אָפּן פאַר אונז. און דאָס און קאָנען זיך ניט רירן.

דער מאַבער נאַטליב האָט פון אויבן אַלעס געזעען.

— צום טייוול, — האָט ער געזאָגט צו זיך אַליין, — פון לאָנדאָן זיינען זיי געקומען אַהער צו נעמען ביי אונז עכטע אַמעריקאַנער יענקיס, אונזער לעצטן בין סען ברויט! — נו, איך וועל שוין וויסן וואָס איך האָב צו טאָן מיט זיי.

— הערט פריער אויס, וואָס אונזער קלוגער באַנקיר וועט אייך זאָגן, — האָט טאָם טאַלדינג געבעטן.

די העלדן פון דער נאַכט זיינען געוואָרן רואיק און דושאַנסאַן האָט אָנגעהויבן רעדן.

— איר זייט קאַליקעס און טויגעניכטסען! — האָט ער אויסגערופן, — איר פאַרשטייט נאַרנישט ווי צו מאַכן געשעפט, ווי צו פאַרדינען געלט! פאַר וואָס האָבן מיר אַזוי לאַנג געזוכט אַ קאַפּיטאַן פאַר די העלדן פון דער נאַכט? באַקאַנטשאַפט מיט די רייכסטע מענער אין אונז וויינן דעם וועג, ווי אַזוי צו קאָר פאַראַנכלעסיקט זייער געשעפט אין דער מיט אַ גרויסן נאָמען, מיט אַ טיטל פון מען צו זייערע געלט קאַסטנס. מיר דאַרפן חיים, איצט שטעקן זיי אין דער בלאַטע אַ לאָרד? פאַר וואָס האָבן מיר פאַר פען זיי געפינען אָפּן פאַר אונז. און דאָס און קאָנען זיך ניט רירן.

לאַנגט, אַז אונזער קאַפּיטאַן זאָל קאָנען וועט טאָן אונזער קאַפּיטאַן.

דער "אַרקטיק" אייז-מאַן

THE ARCTIC ICE & FUEL CO. LTD. 602

וועט צו אייך קומען היינט

1931 זומער סעזאָן פרייזן אויף אייז

פון ערשטן מאַי ביזן 30טן סעפּטעמבער (5 מאָנאַטן אייז סופּלאַי)

1931

סעזאָן אייז פרייזן

צאָלבאַר אין פול, מאַי 10טן

12½ פונט דורכשניטלאַך אַ טאָג, פון 1טן מאַי ביזן 30טן סעפּט. נעט קעש — $13.50

12½ פונט דורכשניטלאַך אַ טאָג, פון 1טן מאַי ביזן 30טן סעפּטעמבער, נאָר מיט דאָבל קוואַנטיטעט פאַר וועלכע עס איז צוויי זומער מאָנאַטן לויט אייער וואונש. נעט קעש — $16.20

25 פונט דורכשניטלאַך אַ טאָג, פון ערשטן מאַי ביזן 30טן סעפּטעמבער, אַריינגעלייגט אין רעפרידזשעריישטאָר. נעט קעש — $19.50

קופּאָן אייז פרייזן

צאָלבאַר קעש אין פאָראויס

25 פונט, ביכלאַך (8 טיקעטס, 25 פונט יעדער) — $2.00

25 פונט ביכלאַך (20 טיקעטס, 25 פונט יעדער) — $5.00

באַמערקונג:—מיט אייער אָרדער פאַר אַ פולן סעזאָן אייז זייט איר באַקומען אַ פרייע עסטימייטס אין אַרקטיקס גרויסן האַלידעי קאַנטעסט.

אייז ווערט דעליווערט יעדן טאָג, אויסער זונטאָג.
דאָבל סופּלאַי דעליווערט יעדן שבת.

עס איז ביליקער און בעסער צו באַשטעלן אייז אויפן סעזאָן

ווייסט איר אַז אַרקטיק

איז דער איינציקער פּראָדוצירער פון אַרטיפישאַל אין רייניגע נאַטירלאַכן אייז אין גרויס־ווייניגע — מיר וועלן דעליווערן וועלכן אייז איר ווילט נאָר. קאָנען מיר האָבן אייער אָרדער היינט?

אייער "אַרקטיק" אייז־מאַן וועט קומען צו אייך אַהיים אין די קומענדיקע עטלאַכע טעג פאַר אייער זומערדיקן אייז אָרדער — ער וועט אייך ווידער געבן די זעלבע גוטע באַדינונג!

זייט זיכער און טרעט אַריין אין אַרקטיק'ס

גרענד האַלידעי פרייז

(וואַרט אָפּ אייער פּאָסטמאַן היינט — ער האָט גוטע נייעס פון "אַרקטיק").

די אַרקטיק אייז און פיעל קאָמפּאַני לימיטעד

טעלעפאָן 321 42

אַנאָנסירן די דערעפענונג

פון דער

פאַריז פאַר קאָמפּאַני

404 ווייניפּעג פּיאַנאָ בילדינג

אַלעק קאַהען, מענעדזשער

פריער פון דער באַקסער פאַר קאָמפּאַני

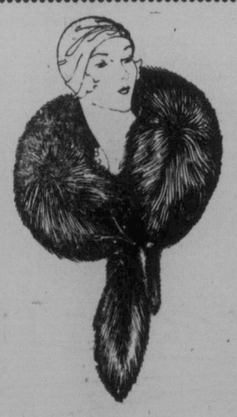

אונזערע פיל יאָרן פון דערפאַרונג אַלס חויך־קלאַסיקע פאַריערס, דערמעגלאַכט אונז צו אָנבאָטן אייך די בעסטע באַדינונג און אַרבעט

זעט אונז איידער איר נייט ערגעץ אַנדערשוואו פאַר אייערע

פּאַקס סקאַרוס און דזשעקעטס

פאַר דעם ספּרינג

מיר קאָנען אייך אָנבאָטן אויסערגעוויינלאַכע באַרגענס. לאַזט אונז אייך געבן אונזער עצה און אָפּשאַצונג פריי פון קאָסטן אויף אייערע ריפּעיר און רעמאָדעלינג אַרבעט. איר וועט געפינען אונזערע פּרייזן צו זיין זייער מעסיק

PARIS FUR COMPANY

MAX MALZ PROPRIETORS ALEC COHEN

404 WINNIPEG PIANO BLDG. 4th FLOOR PHONE 87 233

דערשלאָגנקייט

"איך בין אַן אַנדער פרוי"

"מיט צוויי יאָר צוריק האָב איך אָנגעפאַנגען צו וואָרן דערשלאָגן און אַלצדינג איז פאַר מיר געווען צופיל טראַכל. איך בין געווען אַן אומגליק פאַר זיך אַליין און פאַר אַלע מיינע אַרומיקע. מיינע פריינט האָבן מיר געראָטן צו נעמען "גלאַזבער זאַלצן", זיי האָבן געזאָגט אַז דאָס איז פונקט ווי קרושען. עס האָט מיר אָבער ניט געטאָן קיין נוטץ, און עגליאַך האָט מיין מאַן מיר געבראַכט אַ פלעשל קרושען און קיינער וואָלט ניט דערקאָנט וואָס פאַר אַן אַנדער פרוי איך בין. איצט נעם איך קרושען שוין צוויי יאָר. מיין מאַכטער קאָן אויך אַן דעם ניט באַגיין זיך. איך האָב מיין שכנ'טע אויך רעקאָמענדירט צו נעמען קרושען און זי האָט אויסגעפונען איר ווערט אין זי פילט אַן אַנדער פרוי".

(פרס. דזשיי. אַ. ק.)

די איינפאַכסטע אָרזאַך פון דערשלאָגנקייט איז טייליווייז פאַרשטאָפונג — אַ באַטרייערישער קאָמפּליין ווייל דער ליידנדער איז זעלטן אויסמערקזאַם צו דעם. עס מיינט די לאַנגזאַמע אַנזאַמלונג פון פערפער נישטן וואָס פאַרטויבן דעם נערוואָס, דעם זייטס, אונטערגראָבן דעם נערוואָס און דערנידעריקן די נאַנצע עקאָנאָמישע קרושען זאָלצן מאַכן פאַרשטאָפונג אומפעגלאַך. דערפאַר, אויב איר האָלט זיך צו קרושען, וועט איר קיינמאָל ניט וויסן די באַדייטונג פון מעראַנאַריע; קיינמאָל ניט פילן "נערוועז" אָדער דערשלאָגן.

א סך שפּראַכן און זאַל וויסן ווי זיך צו באַנעמען אין אַ געזעלשאַפט.

— מיר ווייסט עס ניט.

— איר ווייסט גאָר נישט, ווייל איר זייט קאַליקעס! מיר ווילן ניט אַרבעטן אין אַמעריקע, ווי מיר האָבן געאַרבעט אין ענגלאַנד. מיר ווילן גיין אויף אַן אייערבערע ברייק, אונזער קאַפּיטאַן מוז מאַכן באַקאַנטשאַפט מיט די רייכסטע מענער אין אונז וויינן דעם וועג, ווי אַזוי צו קאָר פאַראַנכלעסיקט זייער געשעפט אין דער מיט אַ גרויסן נאָמען, מיט אַ טיטל פון מען צו זייערע געלט קאַסטנס. מיר דאַרפן חיים, איצט שטעקן זיי אין דער בלאַטע אַ לאָרד? פאַר וואָס האָבן מיר פאַר פען זיי געפינען אָפּן פאַר אונז. און דאָס און קאָנען זיך ניט רירן.

לאַנגט, אַז אונזער קאַפּיטאַן זאָל קאָנען וועט טאָן אונזער קאַפּיטאַן.

— אָבער וואו איז ער? פאַר וואָס שווייגט ער? פאַר וואָס טוט ער גאָרנישט ניט? מיר זיינען שוין די דריטע וואָך אין שיקאַגאָ און האָבן נאָך ניט געטאָן אַ שטאָך אַרבעט!

— דער קאַפּיטאַן איז ניט געזעסן לייריק, — האָט דושאַנסאַן דערקלערט, — ער האָט געאַרבעט פאַר אונז אין ניו־יאָרק. ער איז ערשט היינט געקומען קיין שיקאַגאָ. ניו־יאָרק און שיקאַגאָ זיינען איין שטאָט. די אַרבעט, וועלכע ער האָט אָנגעהויבן אין ניו־יאָרק, וועט ער ענדיקן אין שיקאַגאָ. ער האָט געבראַכט פון ניו־יאָרק רעקאָמענדאַציעס ברייוו צו אַלע גרעסטע און דייכסטע מענער פון שיקאַגאָ.

— דאָס איז עפּעס אַנדערש, — האָט מען געשריען פון אַלע זייטן, — דאָס לאָזט זיך הערן! ווייניקסטנס וועלן מיר באַלד אָנהויבן אַרבעטן.

— קומט מאָרגן ווידער אַהער און מען וועט אייך לערנען, ווי אַזוי מען דאַרף אַרומגיין מיט די געלעקטרישע גלעקער, — האָט דושאַנסאַן ווייטער געזאָגט, — עס איז מעגלאַך, אַז מען וועט אייך מאָרגן גיבן אַביסל אַרבעט.

— בראַוואָ! הורא!

— איצט זאָל יעדערער צוקומען צו מיר און צוריק באַקומען זיין קאַרטל.

די העלדן פון דער נאַכט זיינען איינציק־ווייז צוגעגאַנגען צום באַנקיר און יעדערער האָט באַקומען זיין מאַרקע.

ווען עס איז צוגעקומען דער מאַן, וועלכער איז היינט געווען דער ערשטער, האָט ער געזאָגט צום באַנקיר:

— דער ווירט פון שענק האָט מיך געפרעגט וואָס עס באַדייטן די דריי בוכשטאַבן ה. ד. ג.?

— און וואָס האָסטו אים געענטפערט?

— אַז איך ווייס ניט!

טאָם טאַלדינג איז געווען אומרואיק און האָט געפרעגט דעם באַנקיר:

— קאָנסטו גוט דעם ווירט? קאָן מען זיך אויף אים פאַרלאָזן?

— ער איז אַליין געווען אַן איינבערעכער, אָבער זייט ער האָט פאַרלאָרן אַ פוס, איז ער גיוואָרן אַן ערלאָכער מאַן און האָט געפונען דעם דאָזיקן שענק — האָט דושאַנסאַן געענטפערט.

— אַלזאָ, לעבן אויך ניט אין איבעריקער פריינטשאַפט מיט די בלויע?

— ווען ער קאָן וואָלט ער נאָך איצט אויסגעליידיקט די קעשענעס פון אַן אומפאַרזיכטיקן נאַסט.

— דאָס האָבן מיר פאַר אים ניט וואָס צו מורא האָבן, ער וועט געוויס ניט וועלן מאַכן קיין סקאַנדאַל.

דער גראַבער נאַטליב האָט דאָס אַלץ געהערט און האָט זיך געביסן די פינגער פאַר צאָרן און פאַרדרוס.

— פון וואַנען וויסן זיי דאָס אַלץ? — האָט ער געברומט — וואָס זיינען דאָס פאַר אַ טייוואַלס?

ער האָט מער ניט גיהאַט וואָס צו טאָן אויף דעם דאָזיקן אָנגעזאַם אַראָפּגעקראָכן.

— וואָס וועלן מיר ווייטער טאָן הייניטיקן אָוונט? — האָט דער שיינער דושעק געפרעגט.

— מאַקאַרטי האָט אונז איינגעלאַדן צו זיך, — האָט טאָם טאַלדינג געענטפערט.

— ער האָט אַ שיינע טאַכטער, אין וועלכער איך בין פאַרליבט איבער די אויערן.

— וואָס קאָן איך זיך העלפן. מאַקאַרטי האָט אַזוי שיין אַז מען מוז זיך אין איר פאַרליבן.

— נו, דאָס מאָל וועסטו מוזן פאַרברינגען דעם אָוונט מיט דעם אַלטן מאַקאַרטי, ניט מיט זיין טאָכטער — האָט דושאַנסאַן געזאָגט ערנסט.

איינציקווייז זיינען די העלדן פון דער נאַכט אַרויסגעגאַנגען פון דעם שענק. צו לעצט זיינען גענאַנגען דער באַנקיר און זייער אַ פריינט.

מיט מערי ווערט עפּעס געוואָר

מיט מערי האָט געהאַלטן וואָרט און איז פונקט אַרום נייַן אַזייגער געקומען אין באַבאַ־יאַנאַס שענק. זי האָט ווירקלאַך ליב געקראָגן דאָס שיינע מיידל, וועמען מען האָט גערופן "די ראָזע פון שיקאַגאָ" און האָט זיך פעסט אַנטשלאָסן זי אַרויסצוריסן פון דעם דאָזיקן שרעקלאַכן לעבן צווישן אַזעלכע מענשן, וועלכע פלעגן באַזוכן אַזעלכע שענקען, ווי דעם שענק באַבאַ־יאַנאַ און דעם גראַבן נאַטליב.

מערי איז גענאַנגען אָנגעטאָן אין מענער קליידער און האָט געטראָגן אַ ווייסן הוט מיט אַ נאַנץ ברייטן ראַנד, וועלכן זי האָט אַראָפּגערוקט טיף אויפן שטערן.

זי איז געווען שיין אין איר מענער קליידער, זי איז געווען וואונדערבאַר! דאָס האָבן באַלד באַמערקט אייניקע פריי־לאַכע פרויען, וועלכע זיינען דאַמאָלסט געווען אין שענק, און אַזוי ווי מיט מערי איז נאָך געווען שיין אָנגעטאָן, האָט איינע, זייער אַ פרעכע מויד זיך דערלויבט צו צוגיין צו איר און איר זאָגן:

— אַלאָ! גוטן אָוונט!

מערי איז רויִט געוואָרן ווי פייער, און האָט ניט געוואָוסט וואָס צו טאָן. אין אַזאַ געוועלשאַפט איז זי געווען צום ערשטן מאָל אין איר לעבן.

— נעם אַראָפּ דעם הוט און היים אונז עפּעס געבן, — האָט די פרעכע מויד געשריען.

זי איז אָבער ניט געבליבן ביים זאָגן און שרייען. זי האָט אָנגעכאַפּט דעם ברייטן ראַנד פון מיס מערי'ס הוט און האָט געוואָלט אים אַראָפּרייסן פון קאָפּ.

מיס מערי וואָלט זיך געווען געפונען אין אַ זייער טרויעריקער לאַגע, ווען ניט באַבאַ־יאַנאַ, וועלכע איז געקומען איר צו הילף.

באַבאַ יאַנאַ איז אַרויסגעלאָפן פון הינטער דעם שענק טיש, האָט אַ שלידער געטאָן די פרעכע מויד, אַז זי איז געפלויגן אין אַן אַנדער ווינקל פון שענק.

— בראַוואָ, באַבאַ־יאַנאַ! — האָבן אויסגערופן אייניקע מאַטראָסן, — די האָסט אַ געשמאַק, אַזאַ שיינעם יונגמאַן ווילסטו פאַר זיך האָבן.

— ווער האָט עס געקאָנט דענקען, אַז די אַלטע העסלאַכע באַבאַ־יאַנאַ זאָל זיך אויף דער עלטער פאַרליבן אין אַ יונגמאַן, אין אַ אינגל? — האָט געשריען אַן אַנדער חכם.

— דאָס איז גאָר קיין אינגל! דאָס איז אַ מייידל! — האָט געשריען דאָס פרעכע פרויענצימער, וועלכעס האָט געוואָלט אַרונטערריסן דעם הוט פון מיס מערי.

(ווייטערעס — קומט)

ער איז דאָ!

יעקב קאַהען (בערלין) מיט זיין טרופּע זיינען אָנגעקומען היינט אינדערפרי און עס וואָרן אַראַנזשירט אַלע נויטיקע פאַרבאַרייטונגען פאַר דער ערשטער פאַרשטעלונג פרייטאָג און שבת אָוונט אין קוינס טעאַטער. וועגן עס וועט געשפּילט ווערן די זייער שפּאַנענדע מעלאָדראַמאַ אין 4 אַקטן מיט מוזיק "אַ נאַכט אין דער באַוערי".

די פאַסע פון קוינס טעאַטער איז שוין אָפּן און איר קאַנט שוין אָרדערן אייערע טיקעטס.

די קאָמפּאַני איז אַן ערשט קלאַסיקע און מר. יעקב קאַהען (בערלין) פאַרזיכערט, אַז דער וויניפּעגער טעאַטער ייִעדיקער עולם וועט האָבן גרויס פאַרגעניגן פון די פאַרשטעלונגען. פאָלגט נאָך די וויטערדיקע אַנאָנסן אין "דאָס אידישע וואָרט".

— האַלאָ! גוטן אָוונט!

מערי איז רויִט געוואָרן ווי פייער, און האָט ניט געוואָוסט וואָס צו טאָן. אין אַזאַ געוועלשאַפט איז זי געווען צום ערשטן מאָל אין איר לעבן.

— נעם אַראָפּ דעם הוט און היים אונז עפּעס געבן, — האָט די פרעכע מויד געשריען.

זי איז אָבער ניט געבליבן ביים זאָגן און שרייען. זי האָט אָנגעכאַפּט דעם ברייטן ראַנד פון מיס מערי'ס הוט און האָט געוואָלט אים אַראָפּרייסן פון קאָפּ.

מיס מערי וואָלט זיך געווען געפונען אין אַ זייער טרויעריקער לאַגע, ווען ניט באַבאַ יאַנאַ, וועלכע איז געקומען איר צו הילף.

באַבאַ יאַנאַ איז אַרויסגעלאָפן פון הינטער דעם שענק טיש, האָט אַ שלידער געטאָן די פרעכע מויד, אַז זי איז געפלויגן אין אַן אַנדער ווינקל פון שענק.

— בראַוואָ, באַבאַ־יאַנאַ! — האָבן אויסגערופן אייניקע מאַטראָסן, — די האָסט אַ געשמאַק, אַזאַ שיינעם יונגמאַן ווילסטו פאַר זיך האָבן.

— ווער האָט עס געקאָנט דענקען, אַז די אַלטע העסלאַכע באַבאַ־יאַנאַ זאָל זיך אויף דער עלטער פאַרליבן אין אַ יונגמאַן, אין אַ אינגל? — האָט געשריען אַן אַנדער חכם.

— דאָס איז גאָר קיין אינגל! דאָס איז אַ מייידל! — האָט געשריען דאָס פרעכע פרויענצימער, וועלכעס האָט געוואָלט אַרונטערריסן דעם הוט פון מיס מערי.

(ווייטערעס — קומט)

יערלאַכער וואַלן מיטינג

פון די תלמוד תורות

זונטאָג 5-טן אַפּריל

7.30 אָוונט

אין דעם גרויסן תלמוד תורה זאַל

טאָגעס אָרדענונג:

1. פּרעזידענטס באַריכט.
2. באַריכט פון קאָמיטעטן.
3. באַשלוסן און אויסערגעוויינלאַכע פראַגע וועגן רעאָרגאַניזירן די ת"ת.
4. וואַלן פאַר דירעקטאָרן.

אַלע פריינט פון תלמוד תורה, וועלכע זיינען פאַראינטערעסירט אין דעם וואוילזיין פון דעם דאָזיקן דערציאונגס אינסטיטוט, זיינען דרינגענד געבעטן צו קומען צום הייליקן מיטינג, וואו גרויסע רעפאָרמען! וועלן פאָרגעשלאָגן ווערן, און יעדנס צושטימונג איז נייטיק.

מיט דרך ארץ,

די תלמוד תורה פאַרוואַלטונג

הרב אברהם צבי בר׳ דוב בלאָשטיין ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו דער פרוי, צו דיזן און טעכטער און צו דער גאַנצער פאַמיליע אויף דעם פאַרלוסט פון זייער הייכגעשעצטן און ליבן פאַטער. מיר ווינשן אייך געטרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

טראַנסקאָנאַ לאַדזש 123

א. פ. און א. מ.

אברהם פּנחס דיין ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל צו לאָרענס דיין, צו מרס. דיין און צו דער גאַנצער פאַמיליע און משפּחה אין זייערן גרויסן פאַרלוסט. מיר פילן מיט אייער גרויסן שמערץ און מיר ווינשן אייך אַלעמען געטרייסט צו ווערן און מער קיינמאָל פון קיין צער ניט וויסן.

יאָנג דזשודיענס אָף די היסטאָריקאַל קלאַב.

קלאַסיפייד סעקשען — Classified Section

ספּעציעלע פּרייזן פאַר אַרוועטרייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג

איין מאָל, 5 ס. פאַר "אַייטס לייען"	פאַר 3 מאָנאַטן, $2.15
פאַר אַ וואָך, 20 ס.	פאַר 6 מאָנאַטן, $4.00
פאַר אַ מאָנאַט, 75 ס.	פאַר 1 יאָר, $7.50

:: צו פאַרקויפן :: FOR SALE

מיר ווינשן אַלע אונזערע קלייענטן בפרט און אַלע אידן בכלל

אַ פרייליכן און גליקלאַכן פסח

און אַן אמת'ע באַפרייאונג

שעפּס ברידער

ווען איר דאַרפט אַ סוויט אָדער אַ הויז רענטן, —

ווען איר דאַרפט אַ פאַרקויפן אָדער קויפן פּראָפּערטי, ביזנעס, —

ווען איר דאַרפט אירגענד וועלכע אינשורענס, —

ווען איר דאַרפט געלט לייען אויף פּראָפּערטי צו אַ ביליקן רייט אָף אינטערעסט, וועגדעס זיך צו

Sheps Agencies Ltd.

804 מין סטריט

טעלעפאָנס 761 55 און 807 58

צו פאַרקויפן אַ צוויי שטאָקיקע בריק געבייד, 30 ביי 50 פוס, אויף מיין סטר., צווישן סעקקירק און פּרינסעס עוועניו. פריי אַן טערמינגן אַראַנזשירט. וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 4964.

געשעפט געלעגנהייטן Business Opportunities

צו פאַרקויפן אַ גוט־גייענדע סעקאָנד האַנד סטאָר אין אַ גוטן לאַקיישאַן, רענט ביליק, עס פאַרדערט זיך אויסיל געלט. נאַראַנטירט צו מאַכן אַ לעבן. איינגנטימער מוז פאָר לאָזן וויניפּעג, זיך וועגן אין 198 הענרי עוועניו, קאָר. מיין סטריט.

אַפּאַרטמענט בלאָק, 12 סוויטס, יערלאַכער רענט $5,520 וועט פאַרבייטן פאַר הייזער, וועט געבן זייער אַ ביליקן פריין.

פּיקטשער שאָו, שטעטל פון 4,000 קיין אַפּאַזיציע, 600 פּלעצער, יערלאַכע איינגאַנג $30,000, ריזאָנעבל פריין. אַלע סטאָרן ביזנעס צו נידעריקע פריין

SCOTT REALTY CO. Ltd.

11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 044

צו פאַרקויפן אַ גייענדיקער געשעפט

גרעסטער דזשאַנק שאָפּ צווישן וויניפּעג און וואַנאַדאָר. עטאַבלירט איבער 20 יאָר. איינגנטימער פאַרט אויעך אין די שטאָט. מען דאַרף האָבן ווייניקסטנס $15.000 צו הענדלען דאָס. שרייבט צו:

A. S. HURWITZ

507-2nd St. E. Calgary, Alta.

רעגיסטראַציע

פאַר קינדער

אין תלמוד תורה

אַלע עלטערן וועמעס קינדער לערנען אין ת"ת דאַרפן אומבאַדינגט קומען פּרעזענטירן צו רעגיסטרירן זייערע קינדער פאַר'ן נייעם זמן. עס וועלן אויך אָנגענומען ווערן

נייע תלמידים פאַר אַלע קלאַסן

באַזונדערס פאַר'ן

קינדער גאַרטן

אָנפאַנגער פאַר אונטן קלאַסן

רעגיסט־אַציע וועט פאָרקומען:

זונטאָג, אַפּריל 5, פון 10 ביז 1 נ. מ.
מאָנטאָג, אַפּריל 6, פון 7 ביז 9 נ. מ.
זונטאָג, אַפּריל 12, פון 10 ביז 1 נ.מ.

פון זונטאָג דעם 12טן אַפּריל וועט ניט דערלויבט ווערן קיינע תלמידים צו באַזוכן די קלאַסן אָן אַ רעגיסטראַציע קאַרטל.

כנסת ישראל שול

מיר, די אַפיסערס פון דער כנסת ישראל שול, לאָזן ווייסן, אַז דעם יום טוב פסח וועט דאַוונען

חזן

א. שטיינבערג

וועלכער האָט אונז פאַרזיכערט אַז ער וועט אונז געבן אַ עונג יום טוב מיט זיינע שיינע האַרציקע תפילות. דאַרום לאָזן מיר ווייסן יעדן איינעם, ווער עס וויל האָבן אַ עונג יום טוב, זאָל קומען צו אונז אין שול אָן הערן אונזער מאַנטפּילן חזן וועלכער האָט אונז אַרבעראַשט מיט זיינע תפילות די לעצטע ימים נוראים.

דער פּריין פון טיקעטס איז: איין דאָלאַר פאַר מענער — פריי פריי, פאַר אַלע פיר טעג יום טוב.

אויך בעטן מיר אַלע אונזערע פאַטראָניזירער אַז זיי זאָלן אונז קומען פאַטראָניזיין.

מיר ווינשן אייך אַלעמען אַ בשר'ן און פריילאַכן פסח.

מיט אכטונג, די קאָמיטע

:: פערזענלאַכעס :: PERSONAL

לייף אינשורענס

בעסער צו האָבן אַ פּאָליסי און ניט דאַרפן עס, איידער דאַרפן דאָס און ניט האָבן.

P. A. TEMPLETON

807 Electric Railway Chambers

Phone 89 688

טייפּרייטערס

באַנקראָט סייל, רעמינגטאָן, אַנדערוואוד, וואַדסטאָק און א. וו.

T. A. WEIR

Ph 28 800 247 Notre Dame Ph. 24 783

היים און אָפיס פּוירניטשור פאַרלאַנגט

פאַר מזומן געלט.

KILSHAW'S

Auctioneers

Canada Bldg. Phone 29 040

AACTIVE MESSENGER & TRANSFER

פּוירניטשור געמופט

PH. 26 062 121 ALBERT ST.

CARD READING

וואַרפן אויף פאַרטן און פראַגעס פאַרענט־פערט. מיר רעכענען ניט קיין באַשטימטן פּרייז. 252 קענעדי סטריט.

SEMO SKIN REMEDY

הייל־קראַם, פּסאָריאַזיס, אַלע הויט־קראַנקהייטן. אויסערלאַכער פאַנטער גע־הייל־ט. בראַוזוקעס און פלעקן אַרונטער־נעמען אַן ווייטיקן. $1 און $2 אַ פלעשל. אַלע מיעל אָרדערס אויסגעפילט.

די נאַנצע אַרבעט גאַראַנטירט

C. H. McDONALD, L.M.F.

252 Kennedy St. Winnipeg

לערנט זיך טייפּרייטן

פאַרזאָרגט זיך מיט אַ קאָפּיע פון "טאָוטש מעטאָד טייפּרייטער אינסטרוקטאָר", אַ פּראַקטישער קורס וואָס לערנט טייפּינג אין אַ קורצער צייט. פּרייז 30 סענט.

H. NEWALL

220 Bannatyne Ave., Wpg.

טוטס און אַוועקראַמטס גענייט צום מאָס. הויזן, צוצופּאַסן צו קאַוטס און וועסטס. "מיר קאָנען צופּאַסן צו אייערע"

DOMINION TROUSER CO.

גרעסטער אַסאָרטמענט פון פּעטערנס אין קאַנאַדע.

290 PORTAGE AVE. WPG, MAN.

(Over Lyceum Theatre)

אינשורענס

עס וועט זיך אייך באַצאָלן זעען די עלסטסטע און ריאַלעסטע לעבנס־פייער און אַוטאָמאָביל קאָמפּאַניס.

ריל עסטייט

שנעלע, אַרנטלאַכע באַהאַנדלונג פאַר קויפער און פאַרקויפער. מאָרטגעדזשעס און לאָאַנס אונטער ספּעציאַליטעט.

שיפּס קאַרטן און געלט שיקונג

דורך "באַלטיק אַמעריקע לייַן".

געשעפט געלעגנהייטן

דער גרעסטער אויסוואָל פון גוטע גע־שעפטן אין שטאָט און אין קאַנטרי.

ה. פּערלמאַן און נ. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

874 Main St. Phone 51 000

A. MUIR

אַוטאָמאָביל־דירעקטאָר

רוקא פינישינג סטייאַן

פענדערס און באַדי ריפּעירס

376 FURBY ST.

PH. 33 255

:: צו פאַרענטן :: FOR RENT

צו פאַרענטן אַ שיינעם דריי רום סוויט אין באַלטיק אַפּאַרטמענט. מעסיקע רענט. זיך ווענדן צום קערטייקער, סוויט "דיי", טעלעפאָן 668 56.

צו פאַרענטן אַ זעקס רום מאָדערנע הויז. זיך ווענדן צו

MISS PATTERSON—465 Flora Ave.

צו פאַרענטן 3 רומס מיט אַ באַד, זייער שיינע און גרויסע רומס, אָפּ־סטערס. פריוואַטער אַריינגאַנג, אין 556 סטעלאַ עוועניו. זיך ווענדן אין 484 פּלאָרא עוועניו.

צו פאַרענטן אַ סטאָר, גוט פאַר אַ גראָ־סערי און קאַנפעקשאָנערי. גוטער לאָקיי־שאָן אויף סעלקירק עוועניו. זיך ווענדן אין אַרעצקיס דעפּאַרטמענט סטאָר.

צו פאַרענטן אַ 5 רום קאָטעדזש. מען קאָן באַלד אַריינמופן. 539 קינג סטריט, קאָרנער פלאָרא. נאָענט צום מאַרקעט. טעלעפאָנירט 151 21.

צו פאַרענטן צוויי גרויסע רומס, פּאַסיק פאַר אַ פאַרל. מעסיקע רענט. הייסע וואַ־סער, באַד, נוצן פון טעלעפאָן. 621 אַלפּ־רעד עוועניו, טעלעפאָן 608 57.

צו פאַרענטן אַ גרויסע לייכטיקע רום, פּאַסיק פאַר אַ באַי אַ־ער מיידל, מיט אַראָר אָן באַרד. נוצן דעם טעלעפאָן. טע־לעפאָנירט 089 54.

:: שטעלע פאַרלאַנגט :: SITUATION WANTED

עקספּיריענסד בוקקיפּער אין ווייליק אַנצו־נעמען אַרבעט ביי דער שטונדע. אינקאָם טעקס פאַטירן אויסגעפילט. טעלעפאָנירט 633 27.

מערב קאַנאַדער מושב זקנים

426 מאַגיסטראַבאַ עוועניו

מיר בעטן יערן וועמען דער מושב זקנים איז טייער, צו קומען צו דער

יערלאַכער סלווער טיי

וואָס וועט אָפּגעהאַלטן ווערן

זונטאָג דעם 5טן אַפּריל (חוה"מ פסח)

פון 2 נאָכמיטאָג ביז 11 אין אָוונט

אין מושב זקנים

אַראַנזשירט פון דער ליידיס באַרד